

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 178 (6861)

30 sentyabr 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

**Yevlax görüşündə nələr
müzakirə olunub?**

**Azərbaycanın şəhərsalma təcrübəsini
bölüşdüyü beynəlxalq platforma -
MİLLİ ŞƏHƏRSALMA FORUMLARI**

**İLHAM ƏLİYEV: "Bu, bizim dostluğumuzun təzahürüdür,
bizim birgə marağımızın təzahürüdür ki, işğal dövründə
tamamilə dağıdılmış əraziləri yenidən inşa edək"**

**Beynəlxalq hüquqa və gələcək
inkişafa hesablanan təklif**

10

**30 sentyabr: Tərtər
terrorunun qanlı izləri**

8

**Daha bir separatçı
həbs edildi**

4

**Evdən nikahsız
qız çıxarmayaq...**

11

**Vardanyanın
ağlamasından Əli
Kərimli və Tofiq
Yaqublu da kövrəliblər**

13

**1991- KÖÇ-2023:
oxşar və fərqli
cəhətlər**

12

Azərbaycanın şəhərsalma təcrübəsini bölüşdüyü beynəlxalq platforma - MİLLİ ŞƏHƏRSALMA FORUMLARI

İLHAM ƏLİYEV: "Bu, bizim dostluğumuzun təzahürüdür, bizim birgə marağımızın təzahürüdür ki, işğal dövründə tamamilə dağıdılmış əraziləri yenidən inşa edək"

neçə yaşayış layihəsi icra olunmaqdadır. "2025-ci ildə, ola bilər bir az da tez Zəngilan şəhərinin ilk sakinləri qayıdacaqlar", - deyərək Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

"Zəngilanda artıq böyük bir məktəb inşa edilməkdədir. Zəngilan məscidinin inşası yekunlaşır. O, ermənilər tərəfindən məhv edilən qədim məscidin yanında inşa edilib". İşğal altında olmuş torpaqlarda 67 məsciddən 65-nin məhv edildiyini, ikisinin isə yarı dağılmış vəziyyətdə olduğunu söyləyən dövlətimizin başçısı bunun Azərbaycana qarşı urbisid və kultursidin təzahürü olduğunu diqqətə çatdırıb. Böyük Qayıdış Proqramına toxunan Prezident İlham Əliyev həmin Proqramın azad edilmiş bütün ərazilərin bərpasını əhatə etdiyini vurğulayıb.

"İKİNCİ QARABAĞ MÜHƏRİBƏSİNDƏN SONRA BƏRPA İŞLƏRİNƏ

almadığını qeyd edib. Azərbaycan Prezidenti işğaldan azad olunan ərazilərdə Özbəkistanın orta məktəb, Qazaxıstanın isə yaradıcılıq mərkəzi inşa etdiyini xatırladı.

Azərbaycan Prezidenti çıxışı zamanı Böyük Qayıdış Proqramının icrasının bir nömrəli vəzifə olduğunu söyləyib. Erməni işğalından əziyyət çəkən insanların çətin şəraitdə yaşadıklarını, mənəvi çətinliklərlə üzləşdiklərini, öz haqlı hüquqlarından məhrum edildiklərini xatırladan dövlətimizin başçısı vurğulayıb: "Onlar bu imkanı, bu fürsəti 30 il idi gözləyirdilər ki, buraya qayıda bilsinlər. İkinci Qarabağ müharibəsi, bizim şanlı Qələbəmizlə bitən müharibə bu şəraiti onlara yaratdı. Bu gün bizdən gözləntiləri odur ki, tezliklə onları buraya (azad edilmiş torpaqlara - red.) qaytararaq. Böyük Qayıdış Proqramının icrası artıq imkan verib ki, keçmiş məcburi köçkünlər Laçın şəhərinə, Füzuli şəhərinə, Ağalı kəndinə, Talış və Zabux kəndlərinə qayıtsınlar".

Azərbaycan yenə də böyük bir tədbirə - Ümumdünya Məskunlaşma Gününə ev sahibliyi edir. Sentyabrın 29-da BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-HABITAT) və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin əməkdaşlığı ilə keçirilən "Şəhərsalma Həftəsi 2023" tədbirləri çərçivəsində Zəngilanda "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunun açılış mərasimi keçirilib. Prezident İlham Əliyev forumun açılış mərasimində çıxış edərək bildirib ki, bu, bizim dostluğumuzun təzahürüdür, bizim birgə marağımızın təzahürüdür ki, işğal dövründə tamamilə dağıdılmış əraziləri yenidən inşa edək.

"BU GÜN ŞƏRQİ ZƏNGƏZUR SIFIRDAN YENİDƏN İNŞA EDİLİR"

Zəngilanda keçirilən "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev söyləyib ki, bu gün Şərqi Zəngəzur sıfırdan yenidən inşa edilir, bütün Qarabağ kimi. Şəhərsalma forumuna ümumilikdə 400 iştirakçının qatıldığını bildiren dövlətimizin başçısı deyib: "Bu, bizim dostluğumuzun təzahürüdür, bizim birgə marağımızın təzahürüdür ki, işğal dövründə tamamilə dağıdılmış əraziləri yenidən inşa edək".

Prezident İlham Əliyev forumda çıxışı zamanı bildirib ki, Zəngilan azad olunmuş ərazilərin ilk bölgəsi idi ki, artıq keçmiş məcburi köçkünlər buraya evlərinə qayıdıblar. Ağalı ağıllı kəndinə həyat qayıdıb, orada sakinlər xoşbəxt yaşayırlar: "Mən şahidi oldum ki, oraya qayıdan insanlar öz köklərinə nə qədər bağlıdırlar. Heç vaxt öz vətəninə görməyən gənc nəsil qayıdıb. Bu, onu nümayiş etdirir ki, Azərbaycan xalqı öz köklərinə necə dərinlən bağlıdır".

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV Zəngilan şəhərinə ilk qayıdışın vaxtını açıqladı

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı bildirib ki, bütün keçmiş məcburi köçkünlər səbirsizliklə gözləyirdilər ki, torpaqlar azad edilsin və onlar qayıtmaq imkanına malik olsunlar. Onlar Ermənistan tərəfindən 30 il ərzində bu imkandan məhrum edilməmişdilər. Ancaq üç il bundan əvvəl biz işğala son qoyduq.

Zəngilanın Baş planının artıq təsdiq edildiyini bildiren dövlətimizin başçısı deyib ki, burada infrastruktura böyük vəsait ayrılıb, bir

AZƏRBAYCAN BÜDCƏSİNDƏN 7 MİLYARD ABŞ DOLLARI HƏCMİNDƏ VƏSAİT SƏRF EDİLİB"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Forumunun açılış mərasimində çıxışında deyib ki, ikinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra bərpa işlərinə Azərbaycan büdcəsindən bu günə qədər 7 milyard ABŞ dolları həcmində vəsait sərf edilib. Növbəti il üçün planlaşdırdığımız minimum büdcə 2,4 milyard ABŞ dolları olacaq. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın bu işləri öz vəsaiti hesabına həyata keçirdiyini, heç bir maliyyə yardımı

"İNDİYƏDƏK 8 ŞƏHƏR VƏ 92 KƏNDİN BAŞ PLANI ARTIQ TƏSDİQ EDİLİB VƏ 30 KƏNDİN TƏMƏLİ QOYULUB"

Prezident İlham Əliyev Zəngilanda keçirilən "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı deyib ki, indiyədək 8 şəhər və 92 kəndin Baş planı artıq təsdiq edilib və 30 kəndin təməli qoyulub.

Ardı Səh. 3

Azərbaycanın şəhərsalma təcrübəsini bölüşdüyü beynəlxalq platforma - MİLLİ ŞƏHƏRSALMA FORUMLARI

İLHAM ƏLİYEV: "Bu, bizim dostluğumuzun təzahürüdür, bizim birgə marağımızın təzahürüdür ki, işğal dövründə tamamilə dağıdılmış əraziləri yenidən inşa edək"

Əvvəli Səh. 2

Qarşıdan gələn illərdə xüsusilə Şuşa və digər şəhərlərdə çox böyük, iri həcmli yaşayış layihələrinin həyata keçiriləcəyini xatırladan dövlətimizin başçısı deyib ki, bu, bizim Proqramın tərkib hissəsidir.

Artıq 2000-dən çox keçmiş məcburi köçkün evlərinə qayıdıb və ilin sonuna qədər onların sayı 5500-ə çatdırılacağını deyən dövlət başçımız vurğulayıb ki, bu gün biz şahidiyik ki, Bakıdan, Sumqayıtdan, Gəncədən, Mingəçevirdən, digər şəhərlərdən kəndlərə axın baş verir: "Bu, ilk növbədə, onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı öz vətəninə nə dərəcədə bağlıdır. Onlar öz vətənlərində, əcdadlarının vətənlərində yaşamaq istəyirlər".

Prezident İlham Əliyev forumda çıxışı zamanı bildirib ki, bizə qarşı etnik təmizləmə, işğal və ərazilərimizin məhvi həyata keçirilib. Dövlətimizin başçısı, həmçinin bildirib: "Otuz il ərzində bir milyondan çox azərbaycanlı evlərindən didərgin salınıb. Onların 200 mindən artığı hazırkı Ermənistan ərazisindən sürgün edilib. Bizim şəhərlərimiz, kəndlərimiz darmadağın edilib. 30 il ərzində işğalçı qüvvələr bizə buraya qayıtmağa imkan vermirdi".

ARTIQA 2000-DƏN ÇOX KEÇMİŞ MƏCBURİ KÖÇKÜN EVLƏRİNƏ QAYIDIB

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 29-da Zəngilanda keçirilən "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı bildirib ki, artıq 2000-dən çox keçmiş məcburi köçkün evlərinə qayıdıb və ilin sonuna qədər onların sayı 5500-ə çatdırılacaq: "...Bu gün biz şahidiyik ki, Bakıdan, Sumqayıtdan, Gəncədən, Mingəçevirdən, digər şəhərlərdən kəndlərə axın baş verir. Bu, ilk növbədə, onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı öz vətəninə nə dərəcədə bağlıdır. Onlar öz vətənlərində, əcdadlarının vətənlərində yaşamaq istəyirlər".

Dövlətimizin başçısı onu da söyləyib ki, bizə qarşı etnik təmizləmə, işğal və ərazilərimizin məhvi həyata keçirilib: "Otuz il ərzində bir milyondan çox azərbaycanlı evlərindən didərgin salınıb. Onların 200 mindən artığı hazırkı Ermənistan ərazisindən sürgün edilib. Bizim şəhərlərimiz, kəndlərimiz darmadağın edilib. 30 il ərzində işğalçı qüvvələr bizə buraya qayıtmağa imkan vermirdi".

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışı zamanı vurğulayıb ki, bu gün Horadizdən Zəngilana demir yolunun inşası fəal fazadadır və nəqliyyat dəhlizinin bu mühüm hissəsi

tezliklə hazır olacaq: "Bu, Azərbaycanın əsas ərazisini Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirəcək layihədir. Oradan isə həmin dəmir yolu İran və Türkiyəyə keçəcək və nəhayət Avropaya çatacaq. Biz tezliklə bu layihəni istifadəyə verəcəyik. Yəni, Zəngilan çox vacib nəqliyyat mərkəzi olacaq".

PREZİDENT MİLLİ ŞƏHƏRSALMA FORUMUNDA VƏTƏN MÜHƏRİBƏSİNİN BAŞLANMASI SƏBƏBLƏRİNDƏN DANIŞIB

"İkinci Qarabağ müharibəsinin başlaması təkcə Ermənistanın işğal siyasəti ilə bağlı deyildi, bu məsələni həll etməyə mandatlı ölkələrin onu gözərdinə vurmaması idi". Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 29-da Zəngilanda keçirilən "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumu

nun açılış mərasimində çıxışı zamanı bildirib. Dövlət başçısı deyib ki, bu məsələdə sülhə nail olmaq olardı, bu, mümkün idi. Azərbaycan danışıqlar masasında hər zaman konstruktiv idi: "Biz 28 il ərzində ədalətin bərpa edilməsini gözlədik. Nəticədə isə bunu özümüz etməli olduq və 44 gün ərzində bunu etdik".

"ERMƏNİSTAN KRİMINAL HƏRBİ CİNAYƏTKARLAR TƏRƏFİNDƏN İDARƏ OLUNAN BİR REJİM İDİ"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib ki, Ermənistan kriminal hərbi cinayətkarlar tərəfindən idarə olunan bir rejim idi. İki prezident özləri Xocalı soyqırımında iştirak edənlər idi. Onlar buna cavab verməlidirlər, məsuliyyət daşımalıdırlar. Onlar Azərbaycan torpaqlarını talayanlar idilər.

Bu gün də erməni xalqının onlara (kriminal hərbi cinayətkarlara - red.) nifrət etdiyini xatırladan dövlət başçısı qeyd edib: "Hazırkı Ermənistan hakimiyyəti ilə bağlı ümidlər şir

şirdilmiş idi. Hazırkı Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycanla sülhə gəlmək istəsəydi, bunu edə bilərdi. Azərbaycan buna hazır idi, beynəlxalq vasitəçilər, keçmiş həmsədrler bunu bildirdilər. Biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası əsasında bunu dinc yolla həll etməyə hazır idik".

"BİZ QARABAĞIN ERMƏNİ ƏHALİSİNİN HÜQUQLARINI TƏMİN EDƏCƏYİK"

Prezident İlham Əliyev Forumunun açılış mərasimində çıxışı zamanı söyləyib ki, biz Qarabağın erməni əhalisinin hüquqlarını təmin edəcəyik. Artıq biz onlara bu məsələ, reintegrasiya ilə bağlı, onların hüquqlarına dair öz baxışımızı təqdim etmişik: "Dini, təhsil, mədəni, bələdiyyə hüquqları (Qarabağ ermənilərinin - red.) - bütün bu məsələlər beynəlxalq konvensiyalara uyğun olaraq həll ediləcək. Bunlar Azərbaycanın iştirakçısı olduğu bütün konvensiyalara, bizim Konstitusiyamıza və beynəlxalq öhdəliklərimizə uyğun həyata keçiriləcək".

Sonra BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-HABITAT) icraçı direktoru xanım Maimuna Mohd Şərif çıxış etdi. Sonra "Dayanıqlı və davamlı inkişaf: strategiyalar, fəaliyyət istiqamətləri və beynəlxalq əməkdaşlıq imkanları" adlı birinci sessiyada yenidənqurma - azad edilmiş ərazilərin reabilitasiya strategiyaları, birgə hərəkət, əlaqələndirmə və regional iqtisadi inkişaf üçün nəqliyyatın imkanlarının gücləndirilməsi, rifah və sülh üçün körpülər qurmaq, münafişlərin həllində və şəhərsalmanın inkişafında beynəlxalq əməkdaşlığın rolu kimi məsələlər müzakirə edilib.

"Viranlıqdan dayanıqlılığa: parlaq gələcəyə aparan yol" adlı ikinci sessiyada gizli təhlükə ilə mübarizə - minalarla çirkənmə və onun dayanıqlı inkişafa təsiri, regional mərkəzlərin dirçəlişi, Qarabağda əməkdaşlıq imkanlarından söhbət açılıb, Zəngilan şəhərinin Baş planı ilə tanışlıq olub. Sonda tədbir iştirakçıları Ağalı "ağıllı kənd"inə səfər edib və Zəngilanda sürətlə aparılan yenidənqurma layihələri ilə tanış olublar.

Qeyd edək ki, NUF2-nin növbəti sessiyaları paytaxt Bakıda təşkil olunacaq və oktyabrın 1-də yekunlaşacaq. Oktyabrın 2-də isə paytaxtımız ilk dəfə olaraq Ümumdünya Məskunlaşma Gününe ev sahibliyi edəcək. Həmin gün nüfuzlu beynəlxalq ekspertlər və dövlət rəsmiləri "Dayanıqlı şəhər iqtisadiyyatı. Şəhərlər inkişafının və bərpasının aparıcı qüvvəsi kimi" mövzusu altında əlçatan və keyfiyyətli şəhər həyatının təşviqi və dayanıqlı şəhərlərin inkişafı üzrə çağırışların müzakirəsinə aparacaqlar.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Yevlax görüşündə nələr müzakirə olunub?

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası məlumat yayıb

Sentyabrın 29-da Yevlax şəhərində Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin nümayəndələri ilə növbəti görüş keçirilib. Görüşdə humanitar məsələlər, Qarabağın erməni sakinlərinin reintegrasiyası və bu xüsusi, Azərbaycanın təqdim etdiyi reintegrasiya planı ətrafı müzakirə olunub.

Mülki şəxslərin sərbəst hərəkətinin

təmin edilməsi, humanitar yardımların göndərilməsi, yanacaq, qida ehtiyaclarının qarşılanması yüksək qiymətləndirilib. Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşa-

yan erməni sakinlərin nümayəndələri Xankəndi şəhəri yaxınlığında baş vermiş yanğın zamanı Azərbaycanın müvafiq dövlət qurumlarının həyata keçirdiyi tədbirlərə, xüsusilə yanğının söndürülməsi, xəsəret alanlara ilkin tibbi yardımın göstərilməsi üçün zəruri tibbi ləvazimatların, dərman preparatlarının və təcili tibbi yardım avtomobillərinin ərəziyə göndərilməsinə görə xüsusi minnətdarlıq ifadə ediblər. Xahiş olunub ki, Azərbaycanın müvafiq dövlət qurumları mobil rabitə xidmətinin, televiziya və radio yayımının təşkili istiqamətində tədbirlər görsünlər.

Qarabağın erməni sakinləri ilə təmaslar üzrə müəyyən edilmiş məsul şəxs Ramin Məmmədov reintegrasiya prosesi ilə bağlı prosedurlar və sosial xidmətlər zərfi haqqında məlumat verib. Bildirib ki, təsərrüfat, kommunal və digər bu kimi məsələlərin yerində həll edilməsi məqsədilə Qarabağ bölgəsində sosial, humanitar, iqtisadi və infrastruktur məsələləri üzrə yaradılmış işçi qrupun üzvlərinin oktyabrın 2-də Xankəndi şəhərinə səfəri nəzərdə tutulub.

Qənirə Ələsgər qızı Paşayeva

Azərbaycan ictimaiyyətinə ağır itki üz vermişdir. Tanınmış ictimai xadim və jurnalist, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Qənirə Ələsgər qızı Paşayeva 2023-cü il sentyabrın 28-də ömrünün 49-cu ilində vəfat etmişdir.

Qənirə Paşayeva 1975-ci il martın 24-də Tovuz rayonunun Düz Qırıqlı kəndində anadan olmuşdur. O, orta məktəbi bitirərək 1991-1998-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinin Pediatriya fakültəsində oxumuş, daha sonralar Bakı Dövlət Universitetində beynəlxalq hüquq ixtisası üzrə təhsil almış, 2010-cu ildə işə dissertasiya müdafiə edərək siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

Əmək fəaliyyətinə 1998-ci ildən "ANS" televiziya şirkətinin Xəbərlər xidmətində başlayan Qənirə Paşayeva həmin şirkətdə 2005-ci ilədək müxtəlif vəzifələrdə çalışmış, 2005-2012-ci illərdə Heydər Əliyev Fondunun İctimaiyyətlə əlaqələr departamentinin rəhbəri olmuşdur. Qənirə Paşayeva üçüncü, dördüncü, beşinci və altıncı çağırışlar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı seçilmişdir. O, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri, Asiya Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin və Azərbaycan-Pakistan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupun rəhbəri, Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü, eləcə də Avstraliya və Yeni Zelandiya, Bosniya və Herseqovina, Fransa, Gürcüstan, İndoneziya, İraq, İspaniya, İtaliya, Koreya, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Macarıstan, Malayziya, Mərakeş, Misir, Moldova, Özbəkistan, Rumıniya, Şimali Makedoniya, Tailand, Türkiyə, Türkmənistan, Vyetnam və Yaponiya parlamentləri ilə əlaqələr üzrə işçi qrupların üzvü olmuşdur. Qənirə Paşayeva, həmçinin Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurasının üzvü və Avrasiya Beynəlxalq Araşdırmalar İnstitutu İctimai Birliyinin sədri idi.

Qənirə Paşayeva zəngin ictimai-siyasi fəaliyyəti dövründə çalışdığı bütün sahələrdə dərin məsuliyyəti və insanlara münasibətdə yüksək həssaslığı ilə böyük hörmət və rəğbət qazanmışdır. Milli dövlət quruculuğu və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması istiqamətində nailiyyətlərini əldə olunmasında onun təqdirəlayiq xidmətləri vardır. O, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri kimi ölkədə mədəniyyət sahəsində dövlət siyasətinin uğurla gerçəkləşdirilməsində yaxından iştirak etmişdir.

Vətənpərvərliyi, milli dövlətçiliyə sdaqəti və xalqımızın mədəni-mənəvi dəyərlərinə xüsusi ehtiramı Qənirə Paşayevaya Azərbaycan cəmiyyətində həqiqi nüfuz qazandırmışdır. Maarifçilik və xeyriyyəçilik fəaliyyəti onun ali insani keyfiyyətlərini xarakterizə edən başlıca cəhətlər idi.

Qənirə Paşayevanın aktual mövzularda qələmə aldığı çoxsaylı elmi-kütləvi və publisistik məqalələr, müəllifi olduğu ssenarilər diqqət və maraqla qarşılanmışdır. Qənirə Paşayeva Azərbaycanın haqq səsinin, Qarabağ həqiqətlərinin yüksək kürsülərdən dünyaya çatdırılması üçün var qüvvəsini səfərbər etmiş, türk xalqları arasında birlik və qardaşlıq əlaqələrinin daha da dərinləşdirilməsi işinə dəyərli töhfələr vermişdir.

Tanınmış ictimai xadim, xeyirxah və səmimi insan Qənirə Ələsgər qızı Paşayevanın əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin!
İlham Əliyev
Mehriban Əliyeva
Əli Əsədov
Sahibə Qafarova
Samir Nuriyev
Eldar Əzizov
Ədalət Vəliyev
Fərəh Əliyeva
Adil Kərimli
Eldar Quliyev
Hicran Hüseynova
Əhliman Əmiraslanov
Eldar İbrahimov
Səməd Seyidov
Rafael Hüseynov

Mixail Qusman: "Fəxr edirəm ki, vətənimin lideri İlham Əliyevlə Prezident Ərdoğan arasında belə yaxın münasibətlər var"

Rusiyanın TASS informasiya agentliyi baş direktorunun birinci müavini Mixail Qusman Anadolı Agentliyinə müsahibəsində Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın həyatından bəhs edən sənədli filmindən, öz ailəsinin Azərbaycanla bağlı köklərindən və başqa məsələlərdən bəhs edib, həmçinin Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin hazırkı səviyyəsi haqqında fikirlərini bölüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, M.Qusman öz vətəni - Azərbaycanın lideri İlham Əliyevlə Prezident Ərdoğan arasında belə yaxın münasibətlərin olmasından fəxr etdiyini bildirib. O qeyd edib: "Mən Azərbaycanda doğulmuşam və uzun illər burada yaşamışam, öz vətənimdə qardaş türk xalqına münasibətin necə olduğunu bilirəm. Prezident İlham Əliyev ilə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında qardaşlıq münasibətlərinə də bələdəm, onları görürəm. Fəxr edirəm ki, vətənimin lideri İlham Əliyevlə Prezident Ərdoğan arasında belə yaxın, sadəcə, qardaşlıq münasibətləri var".

Azərbaycan haqqında danışan jurnalist Bakıda öz həyatının yarısının necə keçməsindən bəhs edib: "Bakı mənim sevimli şəhərimdir. Azərbaycan - vətənimdir, heç vaxt bu vətəndən imtina edə bilməmişəm və bunu istəməmişəm. Bir zamanlar biz eyni dövlətdə, Sovet İttifaqında yaşayırdıq, bu gün isə Azərbaycan çox gözəl müstəqil dövlətdir və çalışıram ki, oraya tez-tez gedim. Çünki valideynlərimin məzarları oradadır, heç olmasa ildə bir dəfə onları ziyarət edərək xatirələrini anmalıyam. Mən Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunda təhsil almışam, orada gənclər təşkilatında fəaliyyət göstərmişəm, son-

ra Moskvada işləmişəm. SSRİ Gənclər Təşkilatı Komitəsi adlı mühüm bir təşkilatda mətbuat və informasiya şöbəsinin müdiri olmuşam. Burada bütün dünyada olan gənclərlə bağlı qəzet və jurnallar ilə əlaqələrlə məşğul idim. Sonra Sovet İttifaqı süqut etdi və mən TASS agentliyinə işə dəvət etdilər. Bu, uzaq 1998-ci ildə olub. Artıq 1999-cu ildə agentliyin baş direktorunun müavini təyin olundum, oktyabrda TASS baş direktorunun birinci müavini vəzifəsində fəaliyyətimin 24 ili tamam olacaq. Beləliklə, mən bu agentliyin veteranıyam".

TASS informasiya agentliyi baş direktorunun birinci müavini Rəcəb Tayyib Ərdoğanı Türkiyənin beynəlxalq arenada rolu və maraqlarını irəli aparın görkəmli lider, güclü şəxsiyyət kimi xarakterizə edib. O qeyd edib ki, məhz bunun sayəsində dünyada bütün məsələlər bu ölkənin iştirakı olmadan həll oluna bilməz: "Hörmətli Prezident Ərdoğanla ilk dəfə onun Baş nazir olduğu vaxt görüşmüşəm. Onunla danışmaq mənim üçün çox maraqlı idi. Ərdoğanın böyük potensiala malik güclü lider, uzaqgörən siyasətçi olduğunu gördüm. Onun Prezident seçilməsi mənə heç də təəccübləndirmədi. Mənə şərəf göstərərək dəfələrlə müsahibə verdiyinə görə Prezidentə minnətdaram".

M.Qusmanın sözlərinə görə, Prezident Ərdoğanın ən əsas iki xüsusiyyəti - çox güclü daxili enerjisi və tamamilə qeyri-adi xarizması diqqətəlayiqdir: "Böyük siyasət çox mühümdür, geosiyasət də çox əhəmiyyətlidir, amma ən başlıcası, xalqın sənə olan inamı və etibarındır. Prezident Ərdoğan Türkiyədə hakimiyyətdə olduğu bütün illər ərzində sübut etdi ki, xalq ona inanır. Bu, hər şeydən əvvəl, özünü seçkilərdə göstərir".

Daha bir separatçı həbs edildi

Azərbaycan Respublikasının Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti dislokasiya olunduğu ərazilərdə qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin törətdikləri və insanların həlak olması ilə nəticələnmiş çoxsaylı terror aktları ilə əlaqədar Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində ibtidai istintaq davam etdirilir. SİA xəbər verir ki, bu barədə DTX məlumat yayıb. Məlumatla görə, əldə olunmuş sübutlar əsasında, Ermənistan Respublikasının vətəndaşı, 1971-ci il təvəllüdlü Manukyan Davit Azati tərəfindən Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 214.2.1, 214.2.2, 214.2.3 (müəşəkkil dəstə tərəfindən təkrar terrorçuluq), 228.3 (qanunsuz olaraq odlu silah, onun komplekt hissələrini, döyüş surəti, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, saxlama və daşıma), 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələr və qruplar yaratma) və 318.1-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələrində ehtiva olunan cinayət əməllərinin törədilməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

İttihamla əsasən, 10 noyabr 2020-ci

il tarixli Üçtərəfli bəyanatda erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının ərazisindən çıxarılmasının nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, Ermənistan Respublikasında anadan olmuş və orada qeydiyyatda olan, həmin ölkənin vətəndaşı, Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələrinin hərbi qulluqçusu, general-mayor ali hərbi rütbəsində xidmət edən Davit Manukyan ötən müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Qarabağ ərazisində cinayət əməllərini davam etdirərək qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikasının Müdafiə Ordusu komandanının birinci müavini" adı altında Azərbaycan Res-

publikasının ərazisində qanunsuz müəşəkkil silahlı birləşmələrin fəaliyyətinin təşkilində və idarə edilməsində, silah-sursat, partlayıcı maddə və qurğularla təchiz edilməsində iştirak edib.

Eyni zamanda o, həmin terrorçu dəstələr vasitəsilə Azərbaycanda ictimai təhlükəsizliyi pozmaq, əhali arasında vahimə yaratmaq, dövlət hakimiyyət orqanları və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qərar qəbul edilməsinə təsir göstərmək məqsədilə insanların həlak olması, onların sağlamlığına, əmlakına ziyan vurulması və ya başqa ictimai təhlükəli nəticələrin baş verməsi təhlükəsi yaradan partlayış, yanğın və ya digər hərəkətlərlə müşayiət olunan terror aktlarının törədilməsinin təşkilində iştirak etmişdir. Davit Manukyan 27 sentyabr 2023-cü il tarixində saxlanılaraq təqsirləndirilən şəxs qismində cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş, məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib. Hazırda cinayət işi üzrə istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

“Heydər Əliyev İli” çərçivəsində sentyabrın 29-da Gəncə şəhərində Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının gənclərlə növbəti görüşü keçirilib.

Tədbirdə partiyanın Gəncə şəhər, Naftalan, Daşkəsən, Goranboy, Göygöl, Samux və Kəlbəcər rayon təşkilatlarının üzvü olan fəal gənclər iştirak ediblər.

Əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzülüb, əziz xatirəsi ehtiramla yad olunub. Sonra Gəncə şəhər Şəhidlər xiyabanı ziyarət olunaraq Vətənin qəhrəman övladlarının ruhuna dualar oxunub.

Tədbir Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

YAP Gəncə şəhər təşkilatının sədri Bay-

Heydər Əliyev fenomeninin dövlətçilik tariximizdə müstəsna rolu var

YAP Veteranlar Şurasının üzvlərinin gənclərlə növbəti görüşü keçirilib

ram Aslanov 2023-cü ilin ölkəmizdə “Heydər Əliyev İli” elan olunması ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının silsilə tədbirlər keçirdiyini bildirib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında misilsiz xidmətlər göstərdiyini deyən B.Aslanov dahi şəxsiyyətin ideyalarının gənc nəsə aşılmasının vacib olduğunu söyləyib. Onun fikrincə, Ulu Öndər Heydər Əliyev fenomeninin döv-

lətçilik tariximizdə müstəsna rolunun gənclər tərəfindən hərtərəfli öyrənilməsi çox önəmlidir.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, professor Misir Mərdanov vurğulayıb ki, gənclərlə görüşün keçirilməsində məqsəd dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin əbədiyaşar ideyalarının yeni nəsə təşviq edilməsidir. Çünki Azərbaycanın müasir tarixi, ölkəmizin inki-

şafı bilavasitə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun sözlərinə görə, Ulu Öndər hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə respublikamız və xalqımız üçün müstəsna xidmətlər göstərərək, həmin dövrlərdə bütün sahələr inkişaf edib.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyasından danışan YAP Veteranlar Şurasının üzvü, professor Vahid Novruzov qeyd edib ki, Ümummilli Liderimiz Azərbaycanın parlaq gələcəyini təmin edib. O bildirib ki, Ulu Öndər Azərbaycanı tənəzzüldən xilas edərək tərəqqi yoluna çıxararaq şanlı Zəfərimizin möhkəm təməlini yaradıb. Bu gün Azərbaycan Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla inkişaf edir.

Gənc partiya fəali Göyüş Şəfizadə və digərləri çıxışlarında Heydər Əliyevin əbədiyaşar ideyalarının gənc nəsə aşılmasının müstəsna əhəmiyyətə malik olduğunu deyiblər.

Sonda gənclərin sualları cavablandırılıb.

“Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən Tədbirlər Planı çərçivəsində YAP Qubadlı rayon təşkilatı sentyabrın 29-da Sumqayıt şəhərində yerləşən “28 May” Mədəniyyət evində tədbir keçirib. Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri qoyulub, dahi şəxsiyyətin xatirəsi ehtiramla yad olunub. Sonra “Şəhidlər” abidə kompleksini ziyarət edilib.

Daha sonra tədbir iştirakçıları Qubadlı rayon məktəblərinin şagird kollektivinin rəsm və əl işləri ilə bağlı hazırladığı sərgi ilə tanış olublar.

Tədbirdə Dövlət Himni səsləndirilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Ümummilli Liderin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən videoçarx nümayiş olub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Qubadlı rayon təşkilatının sədri Təhməsin Rüstəmov bildirib ki, Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış, müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin siyasi-iqtisadi əsaslarını yaratmış, xalqın müstəqil və güclü dövlətə sahib olması arzusunun təmin edərək fenomen şəxsiyyət kimi çağdaş tariximizdə əbədiyaşar ictimai siyasi lider kimi hələ sağlığında canlı əfsanəyə çevrilərək ürəklərdə əbədi bir heykəl ucaldıb.

T.Rüstəmov Azərbaycan Silahlı Qüvvə-

ləri tərəfindən 19-20 sentyabr tarixlərində həyata keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində separatçı dəstənin və onun yaratdığı qeyri-qanuni qurumun iflasa uğraması, bölgədə sülh və əmin-amanlıq üçün zəruri şəraitin yaradılmasını dərin məmnunluq hissi ilə qeyd edib.

Qubadlı Rayon İcra Hakimiyyətinin baş-

Ümummilli Liderin xalqımız qarşısında xidmətləri misilsizdir

YAP Qubadlı rayon təşkilatı “Heydər Əliyev İli” çərçivəsində tədbir keçirib

çısı Malik İsaqov vurğulayıb ki, Ulu Öndərin şah əsəri olan güclü Azərbaycan dövləti öz suverenliyini, müstəqilliyini qorumağa qadır olduğunu 44 günlük Vətən müharibəsində şanlı Zəfər qazanmaqla sübuta yetirib: “Heydər Əliyev ideyasının ən uğurlu və ən parlaq nümunəsi Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazılan 44 günlük Vətən müharibəsidir. Bu gün Ümummilli Liderin və bütün şəhidlərin ruhu şaddır, çünki müqəddəs missiya yerinə yetirildi”.

YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin

doğma xalqının mənafelərini daim önə çəkib və respublikamızın inkişafı üçün malik olduğu bütün imkanlardan istifadə edib.

Milli Məclisin deputatı İmamverdi İsmayılovun sözlərinə görə, Heydər Əliyevin milli neft strategiyasının uğurla reallaşdırılması nəticəsində xalqımız öz təbii sərvətlərinin tam sahibinə çevrilmiş və qısa müddətdə ölkəmizin inkişafına güclü təkan verən resurslar əldə edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının qəbul olunması və bütün sferaları əhatə edən kök-

lü islahatların həyata keçirilməsi, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu, nizami ordunun yaradılması Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında müstəsna xidmətləridir.

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov bildirib ki, zamanın hökmü ilə ötən əsrin 90-cı illərində dövlət müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycan Ermənistanın təcavüzü, xarici təzyiqlər və daxili çəkişmələr üzündən dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək və dövlətçiliyini itirmək təhlükəsi ilə qarşılaşıb. Taleyimizin həll olunduğu ağır bir zamanda xalqın təkidlə tələbinə səs verərək yenidən hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev doğma Vətənin xilasını naminə misilsiz fədakarlıq nümayiş etdirib. O, ölkəmizi ictimai-siyasi pərakəndəliyin və anarxiyanın mənəşindən qurtarıb, bütün sahələrdə müşahidə olunan dərin tənəzzülün qarşısını

alib, yenidən qurduğu və hər cür qəsdlərdən qoruduğu dövlətin dayanıqlı inkişaf yolunu müəyyən edib.

YAP Qubadlı rayon təşkilatının “Sumqayıt şəhər 3-cü mikrorayon” ünvani üzrə ərazi partiya təşkilatının sədri, Bəhmən Mehdiyev adına Qubadlı şəhər 2 nömrəli tam

orta məktəbin direktoru Rəhmən Mehdiyevə, Vətən müharibəsi veteranı, polkovnik, partiya fəali Ehtiram Məmmədov çıxışlarında qeyd ediblər ki, inkişaf yolunda inamla irəliləyən müasir Azərbaycan Heydər Əliyevin həyat amalının təntənəsidir.

Sonra rayonun ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına görə bir qrup partiya fəali fəxri fərman ilə təltif edilib. YAP sıralarına yeni qoşulmuş gənclərə üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının, “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun 2023-cü il üçün birgə Tədbirlər Planına uyğun olaraq sentyabrın 29-da Tovuz rayonunda “Sağlamlığımızı birlikdə qoruyaq, zərərli vərdişlərə yox deyək!” mövzusunda tədbir keçirilib.

Tovuz rayonu Nizami adına mədəniyyət evində baş tutan tədbirdə Tovuz, Şəmkir, Qazax, Gədəbəy və Ağstafa rayonlarını təmsil edən fəal gənclər iştirak ediblər.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, önünə gül dəstələri düzüb, Ulu Öndərin xatirəsini dərin hörmət və ehtiramla anıblar.

Sonra Tovuz rayon Şəhidlər xiyabanı ziyarət edilərək qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsi hörmətlə anılıb, məzarları üzərinə tər güllər düzülüb.

Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirdə YAP Tovuz rayon təşkilatının sədri Nihad Pənahov, YAP Mərkəzi Aparatının Gender

“Sağlamlığımızı birlikdə qoruyaq, zərərli vərdişlərə yox deyək!”

siyasəti və gənclərlə iş şöbəsi müdirinin müavini Zəkiyyə Musayeva, Tovuz rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini, RİH yanında Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə

Qarşı Mübarizə üzrə Komissiyanın sədri Rəşad Zeynalov, Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət

göstərən İşçi Qrupunun Milli İnformasiya sektorunun müdiri Rəqif Allahverdiyev, “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin əməkdaşı Alməmməd Nəbiyev və Tovuz Ra-

yon Polis Şöbəsinin Narkotiklə mübarizə qrupunun əməliyyat müvəkkili, polis baş leytenantı İntiqam Allahverdiyev çıxış ediblər.

Çıxışlarda vurğulanı ki, sağlam cəmiyyətin formalaşması üçün narkomanıya ilə mübarizə mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu istiqamətdə əsas məqsəd yeniyetmə və gənclərin belə zərərli vərdişlərdən uzaq durmalarına nail olmaq və maarifləndirmə işini lazımi səviyyədə aparmaqdır. Diqqətə çatdırılıb ki, narkomanlığa və narkotiklərə qarşı effektiv mübarizə apararıb ölkələrdən biri də Azərbaycandır. Ölkəmizdə bu istiqamətdə atılan addımlar, həyata keçirilən mübarizə tədbirləri nəticəsində mühüm uğurlar əldə olunub. “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı”nda məhz maarifləndirmə məsələlərinə xüsusi yer verildiyi qeyd edilib.

Sonra tədbir iştirakçılarının sualları cavablandırılıb və mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Tədbir iştirakçılarına narkomanıya ilə mübarizənin təbliği məqsədilə Dövlət Komissiyasının İşçi qrupu tərəfindən hazırlanmış əyani vəsaitlər paylanıb.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərində fəaliyyət göstərmiş qanunsuz erməni silahlı birləşmələri tərəfindən ötən müddət ərzində törədilmiş çoxsaylı terrorçuluq cinayətlərinin araşdırılması ilə bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində ibtidai istintaq aparılır. Toplanmış sübutlarla, hazırda Ermənistan Respublikasının vətəndaşı olan 1968-ci il təvəllüdü Vardanyan Ruben Karlenoviçin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə) və 318.1-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə nəzərdə tutulan cinayət əməllərini törətməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Hazırda cinayət işi üzrə istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir. SİA mövzu ilə bağlı QHT sədrləri arasında sorğu edərək onların bu barədə fikirlərini öyrənib.

Qarabağ Müharibəsi Əlilləri, Veteranları, Şəhid ailələri İctimai Birliyinin sədri Mehdi Mehdiyev: "Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi zonasında qanunsuz fəaliyyət göstərən o xuntanın ləğv ediləcəyi qaçılmaz bir proses idi. Ali Baş komandanımızın rəh-

bərliyi altında qəhrəman peşəkar ordumuzun keçirdiyi lokal antiterror tədbirləri nəticəsində separatizmə xidmət edən silahlıların zərərsizləşdirilməsi, dayaq məntəqələrinin məhv edilməsi, silah-sursatdan məhrum edilmələri separatizmin başında duranları çox aciz və çıxılmaz vəziyyətə saldı. Onlar ya təslim olmalı, ya da məhv edilməli idilər. Görünür ki, Vardanyanın saxlanılması onları daha real düşünməyə vadar etdi. Məcbur olub özünü buraxma qərarı qəbul edib sonradan bir-bir təslim olmağa qərar verdilər. Bir daha qeyd edim ki onların başqa variantı qalmamışdı. Ya Azərbaycanın humanist çağırışlarına ümidlə təslim olmaq, ya da məhv edilmək".

"Kamillik" Vətəndaşların Hüquqi Maarifləndirilməsi İctimai Birliyinin sədri Niyaz Niftiyev: "Ruben Vardanyanın həbsi

Qarabağın erməni sakinlərinin Azərbaycana reintegrasiyasını sürətləndirəcək. Çünki, R.Vardanyan Qarabağa gəldiyi gündən bölgədə separatizmə həm maddi, həm də mənəvi dəstək verib. Bu da Qarabağda qeyri-qanuni fəaliyyət göstərən separatçı administrasiyanı, həm də onlara dəstək verən azsaylı əhali qrupunu cümləndirirdi. Onlar düşünürdü ki, R.Vardanyan Rusiyanın adamıdır, dünyada tanınır, güclü maliyyə dayaqları var, toxunulmazdır və s. Azərbaycan dövlətinin sərt üzü, güclü iradəsi və prinsipiallığı bütün bu yanaşmaları darıdaraq etdi. Bu nöqtəyi-nəzərdən R.Vardanyanın həbsi həm də Qarabağın erməni sa-

kinlərinin Azərbaycana reintegrasiyasında maraqlı olan hissəsi üçün arzuolunan idi. Onlar da acınacaqlı yaşayırdan, davamlı müharibə təhlükəsindən bezməmiş deyildilər.

R.Vardanyanın həbsi həm də separatçı rejimin özünü buraxmasını sürətləndirdi. Bu gün səhər elan etdilər ki, artıq Artsax deyilən qondarma rejim yoxdur. Bunun ar-

10 noyabr Üçtərəfli sazişinə görə, sülhməramlıların müvəqqəti nəzarətində olan ərazilərdəki separatçı rejim özünü buraxmalı və tərkisilah olmalı idi. Lakin bunu 3 il yerinə yetirmədilər və nəticədə Azərbaycan lokal antiterror tədbirləri ilə suverenliyini tam bərpa etdi.

Bu 3 ildə separatçı rejimin rəhbərləri, özlərini general adlandıranlar, o cümlədən

ti altında olan ərazilərimizdən öz əsgərlərini çıxarmadı. Bu azmış kimi, separatçılarla birlikdə Azərbaycana qarşı təxribatlarını daha da intensivləşdirdi. Bunun da nəticəsi hər kəsə bellidir. Azərbaycanın cəmi bir günə həyata keçirdiyi lokal antiterror tədbirləri nəticəsində separatçılara və ərazilərdəki Ermənistan silahlı qüvvələrinə zərbə vuruldu.

Vardanyanın həbsinə QHT RƏSMİLƏRİNİN BAXIŞI

Bundan sonra cərəyan edən proseslərə gəlincə, bu məqamda Ruben Vardanyan başda olmaqla cinayətkarların həbsini xüsusi qeyd etməliyik. Artıq hər kəsin törətdiyi əmələ, yol verdiyi cinayətə görə cəzasının çəkməyinin vaxtıdır. Uzun illər torpaqlarımızda cinayət törədən digər cinayətkarlar da tezliklə Ruben Vardanyanın taleyini yaşayacaqlar. Yaxşı olar ki, onlar özləri könüllü təslim olsunlar. Bu həbslər bir tərəfdən separatçılığın sonunun necə olduğunu növbəti dəfə bütün dünyaya nümayiş etdirsə, digər tərəfdən Azərbaycan dövlətinin gücünü, qüdrətini, Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin uğurunu nümayiş etdirir. Dünya bir daha şahidi olur ki, Azərbaycan dövləti, dövlətimizin rəhbəri nəyi, necə və nə vaxt etməyi çox yaxşı bilir".

"Yaşıl Dünya" Ekoloji Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Elman Cəfəri: "Ruben Vardanyan kimi cinayətkarların həbsi davam etdirilməlidir. Doğrudur, onun müharibə cinayətlərində əli olmayıb. Nə birinci, nə də ikinci Qarabağ müharibələrində iştirak etməyib. Lakin Vardanyanın Azərbaycan Respublikası ərazisində, ölkənin konstitusion quruluşuna qarşı konkret hərəkətləri var. O, Xankəndində separatçı qurumun "dövlət naziri" vəzifəsini tutmuşdu. Əslində onu qondarma quruma rəhbər kimi nəzərdə tutmuşdular. Lakin Azərbaycan dövlətinin qətiyyətli siyasəti nəticəsində bu plan baş tutmadı. Vardanyanın üzvü olduğu xunta ilə birlikdə Azərbaycan qanunlarını saymayıb, ölkəmizə, onun vətəndaşlarına, ordusuna, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarına qarşı terror-təxribat hərəkətlərinin hazırlanmasında əli var. Dəfələrlə xəbərdarlıq olunmağına baxmayaraq o, bu qanunsuz əməllərindən əl çəkmədi. İndi o aid olduğu yerdədir. Səbail məhkəməsi Ruben Vardanyan barədə 4 aylıq həbs qərarı verib.

2021-ci ildə qəfildən Qarabağda peyda olan, ölkəmiz ərazisinə qanunsuz soxulan Ruben Vardanyan və digərləri separatizmə, terrorizmə açıq şəkildə dəstək veriblər, rəhbərlik ediblər. Həm beynəlxalq hüquqa, həm də Azərbaycan qanunlarına görə bu şəxslər mütləq həbs olunmalı və mühakimə edilməlidir.

Azərbaycan hazırda bu prosesi həyata keçirir. Əgər dünyanın hansısa ölkəsindən buna hansısa siyasi don geyindirmək cəhdləri olarsa, onlar da terrorçular, canilərə dəstək vermiş sayılacaqlar, tarixdə belə qalacaqlar.

Heç şübhəsiz ki, biz qarşıda Araik Arutunyanın da, Valasanyanın da, digərlərinin də cəzalandırılmasının şahidi olacağıq. Bu taleyi həтта əli qana batmış Serj Sərkisyan, Robert Köçeryan da yaşaya bilər".

"Orta Asiya və Güney Qafqaz Sözlük Şəbəkəsi" İctimai Birliyinin

sədri Nadir Azəri: "Azərbaycan Ordusunun üç il öncə, 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyi tarixi zəfərlə torpaqlarımız işğaldan azad edildi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz tarix yazdı. Bu, həm də yeni-yeni uğurlarımızın başlanğıcı oldu.

Müharibədə düşməne sarsıdıcı zərbə vurulsa da, Azərbaycan yenə də öz sülhsevər siyasətinə sadıq qaldı. Azərbaycan dəfələrlə Ermənistanla sülh sazişi imzalamağa çağırış etdi. Lakin qarşı tərəf bunun əksinə olaraq təxribatlarını davam etdirdi. Yəni, 2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanatla üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməyən Ermənistan Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarə-

dınca separatçı adminstrasiyada mühüm post tutan David Babayan könüllü təslim oldu. İndi Azərbaycan dövləti onlar və digərləri ilə bağlı hüquqi müstəvidə iş aparır.

Bütün bu kimi hadisələr Azərbaycan dövlətinin Qarabağda tam idarəçiliyi tezliklə bərpa edəcəyinə ümidləri artırır. Əlbəttə, hazırda bölgədə birgəyaşayışın təmin olunması üçün digər addımlar da atılır. Prezident İlham Əliyev davamlı olaraq bu məsələdə açıqlamalar verir. Hazırda Qarabağda, Xankəndi və işğaldan azad olunan ətraf rayonlarda yaşayan erməni etnik azlığın qida və yanacaq təminatı, tibbi xidməti ən yüksək səviyyədə təşkil olunur. Təbii ki, bütün bunlar reintegrasiya məsələlərini də sürətləndirir. Ümumilikdə son günlər baş verənlər sevindiricidir. Artıq Azərbaycan polisi Xankəndi küçələrində xidmət keçir. Düşünürəm ki, tezliklə o yerlərdən qaçqın düşən azərbaycanlılar da öz yurd yerlərinə qayıdacaq və bölgədə sülh tam bərqərar oluna-caq".

"Vətəndaş Maarifləndirilməsi" İctimai Birliyinin icraçı direktoru Elşad Məmmədli: "30 il-

lik işğal dövründə separatçı rejimin bütün rəhbər şəxsləri, o cümlədən bütün silahlı canilər, habelə Ermənistanın bir çox siyasi, hərbi rəhbərləri Azərbaycana qarşı dəhşətli cinayətlər törədiblər.

Torpaqlarımızın işğalı, insanlıq və mülikiyyət əleyhinə cinayətlər, Xocalı faciəsini törədiblər, separatçı rejim qurmağa çalışıblar. Faktiki olaraq minlərlə erməni beynəlxalq cinayətlərin təşkilatçısı iştirakçısıdır. Onların liderləri, əli qana batmış adamlar təbii ki, gec-tez məsuliyyətə cəlb olunmalı idilər.

Azərbaycan 2020-ic ildə əldə etdiyi Qələbədən sonra bu prosesə də start verib. Postmüharibə dövründə bir çox canilər qandallandı. Onlar mühakimə edildilər.

Ayşən Vəli

Ermenistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və işğalçılıq müharibəsinin tarixi kökləri erməni təcavüzkarlıq siyasətinin mahiyyətini bir daha üzə çıxarır. "Dənizdən-dənizə böyük Ermənistan" yaratmaq xülyasından əl çəkməyən, təcavüz siyasəti yeridən ermənilər əsr-lər boyu vəhşilik, soyqırımı törətmiş-dilər. Onilliklər boyu müntəzəm su-rətdə xalqımızın tarixini kobud surətdə saxtalaşdırmış, mədəniyyətini, toponimlərini özününkü-ləşdirmişlər. Erməni millətçiləri-nin məqsədyönlü soyqırımı və deportasiya siyasəti nəticəsində azərbaycanlılar öz əzəli torpaqları olan İrəvan, Göyçə və Zəngəzurundan deportasiya olunmuşdur. Belə ki, xalqımız 1905-1907, 1918-1920, 1948-1943, 1988-1993-cü illərdə erməni millətçiləri tərəfindən etnik təmizləməyə və deportasiyaya məruz qalmışdır.

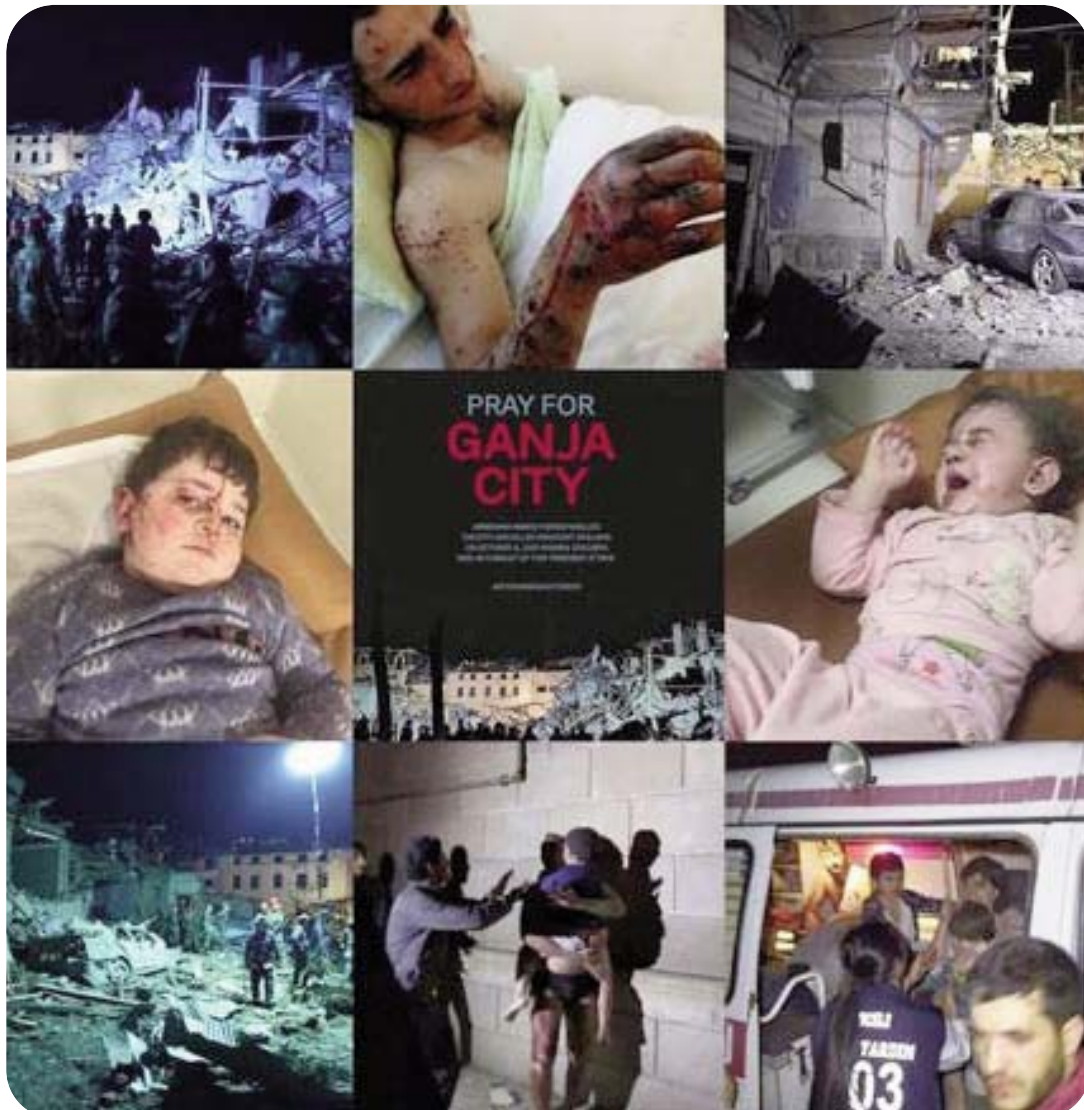
Ermənilərin xalqımıza qarşı zaman-zaman həyata keçirdiyi soyqırımı siyasətinin qurbanlarının sayına nəzər salsaq görürük ki, 1918-ci il mart qırğını zamanı ermənilər üç gün ərzində Bakıda 12 min azərbaycanlının həyatına son qoymuşlar. 1918- 1920-ci illərdə Qarabağın dağlıq və dağətəyi hissəsində 50 mindən çox soydaşımız qətlə yetirilmişdir. 1988-ci ildə erməni silahlı birləşmələri tərəfindən Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal edilmiş, 10 minlərlə insan kütləvi qırğınların qurbanı olmuş, 1 milyondan çox azərbaycanlı qasqın və məcburi köçkünə çevrilmiş, yüzlərlə yaşayış məntəqəsi dağıdılmışdır.

Göründüyü kimi, ermənilərin məkri, riyakarlığı bütün dövrlərdə özünü qabarıq büruzə vermişdir. 44 günlük Vətən müharibəsində erməni silahlı qüvvələrinin artilleriya atəşi nəticəsində Tərtərin Qazyan kəndində mülki sakinlərin evlərinə ciddi ziyan dəydi, infrastruktur sıradan çıxdı. Məqsədli şəkildə mülki əhalini hədəf alan düşmən sentyabrın 30-da səhər saat 08.00-dan etibarən, Tərtər şəhərini artilleriya atəşinə tutur. Əlbəttə ki, cəbhə boyunca erməni silahlıları tərəfindən təxribatlar davam edir və Azərbaycan ordusunun hərbiçiləri tərəfindən düşməne layiqli cavab verilir. Erməni hərbiçilərinin artilleriya atəşinin növbəti hədəfi Tərtərin Seydimli kəndi olub. Düşmənin silahlı qüvvələri əhalinin kompakt olduğu məntəqələri - rayon və kənd mərkəzlərini, mülki infrastruktur obyektlərini - yaşayış evlərini, xəstəxanaları, tibb məntəqələrini, məktəb binalarını, uşaq bağçalarını, dövlət qurumlarının inzibati binalarını, təsərrüfat təyinatlı əraziləri ağır artilleriya qurğularından intensiv atəşə tutmaqda davam edirdi.

Tərtər şəhərini intensiv atəşə tutması nəticəsində 7 nəfər mülki şəxs müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq, xəstəxanalara yerləşdirildi, o cümlədən mülki infrastruktur obyektlərə külli miqdarda ziyan vuruldu.

Qeyd edək ki, düşmənin silahlı qüvvələrinin dinc Azərbaycan əhalisinin sıx yaşadığı əraziləri növbəti dəfə ağır artilleriyadan atəşə tutması nəticəsində həmin tarixə qədər mülki əhalidən ümumilikdə 12 nəfər həlak olmuş, 35 nəfər isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanalara yerləşdirilmişdi. Təcavüzkar Ermənistanın mülki obyektləri atəşə tutması nəticəsində 66 yaşayış evi, 8 mülki obyekt yararsız vəziyyətə düşmüş, çoxsaylı xırda və iri-buynuzlu heyvanlar tələf olmuşdu. Ölkə-

30 sentyabr: Tərtər terrorunun qanlı izləri

mizin hər yerində olduğu kimi, Lerikdə də sentyabrın 27-dən Ermənistan silahlı qüvvələrinin dinc sakinləri məqsədyönlü şəkildə atəşə tuturdu. Daha sonrakı günlərdə Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri, çoxsaylı tarixi və mədəni abidələri olan qədim Gəncə, ərazilərində strateji obyektlər yerləşən və keçən Mingəçevir (Su Elektrik Stansiyası) və Yevlax (Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri) şəhərlərini, Beyləqan, Bərdə, Tərtər, Qəbələ, Goranboy, Ağcabədi, Abşeron, Xızı və digər rayonlarını ballistik raketlər və digər ağır artilleriya qurğularından atəşə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, 1994-cü ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında atəşkəs elan olunsa da, ölkəmizin xoşməramlı səylərinə, rəsmi Yerevanı diplomatik vasitələrlə işğalçılıq siyasətindən çəkəndirməyə yönələn addımlara baxmayaraq, münəfiqə hələ də həll olunmamış qalırdı. 26 il atəşkəs rejimində yaşasaq da, Azərbaycan bu münəfiqənin sülh yolu ilə həllinə nail ola bilmədi. Bu müddət ərzində, cəbhədə dəfələrlə atəşkəs rejimi pozulub. İşğalçı Ermənistan beynəlxalq hüququ kobudcasına tapdalayaraq, dünyanın mötəbər beynəlxalq təşkilatlarının qətnamələrinə belə əhəmiyyət verməyib. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin azad olunmasını tələb edən dörd müvafiq qətnamə qəbul etsə də beynəlxalq hüququn normalarını kobud şəkildə pozub. Bununla yanaşı, bir çox beynəlxalq təşkilatlar, dünyaya ölkələri Ermənistanın

Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal etməsinə pisləyiblər və işğalçılıq siyasətindən əl çəkməyə çağırıblar. AŞPA, ATƏT, İslam Konfransı Təşkilatı, NATO-nun Parlament Assambleyası səviyyəsində Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə kəskin mənfi münasibət bildirilib. Müharibə getdiyi bir zamanda

humanitar atəşkəs elan olunsa da yənidən Ermənistan tərəfi buna məhəl qoymur, hətta mülki əhalini belə hədəf alır. Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Bərdə və Tərtər şəhərlərini "Smerç" raketindən atəşə tutması nəticəsində biri uşaq olmaqla dörd mülki vətəndaş həlak olub, xeyli sayda insan isə yaralanıb. Bu bir daha Ermənistan tərəfinin Azərbaycanın hərbi qüvvələrinə zərbə endirməkdə acizliyini təsdiqləmiş oldu.

Ermənistanın atəşkəsi pozaraq Azərbaycana hücum etməsi və mülki əhalini hədəf alması onların diplomatik həll istəməyən, siyasi müzakirələrdən uzaq niyyətlərinə əsaslanırdı. Dövlətimizin başçısı dəfələrlə çıxışlarında, eləcə də xarici kütləvi informasiya vasitələrinə müsahibələrində Azərbaycan dövlətinin və xalqının prinsipial mövqeyini qətiyyətlə ifadə edərək ədalətin bərpa olunmasını, işğal edilmiş torpaqlarımızın geri qaytarılmasını bildirmişdi. Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə mülki əhalinin kompakt yaşadığı ərazilərə raket zərbələri endirməsi Ermənistan hökumətinin təcavüzkar, terrorçu simasını ortaya qoymuş oldu. Qocaya, cavana, uşağa qıyan erməni müharibə qanunlarını belə pozaraq çirkin niyyətləri ilə tarixən nəyə xidmət etdiklərini bir daha göstərmiş oldular.

Tarixi ədalət bərpa olundu və 44 günlük müharibənin keçdiyi tarixi günləri vərəqlədikcə qürurlanıırıq. Bu, Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq səhifəsidir.

Zümrüd BAYRAMOVA

ŞƏRH + AKTUAL

Nə fransız, nə də ingilis gəmiləri heç vaxt dağlara çıxmayıb

Nahapetyan: "Rusiya hərbi bazalarının çıxarılması Ermənistanı fəlakət gətirəcək"

Erməni hərbi eksperti Hayk Nahapetyan ölkəsinin get-gedə Rusiya əleyhinə fəaliyyətinin daha hansı nəticələrə gətirib çıxaracağını deyib. O, Ermənistanın çıxılmaz vəziyyətdə olduğunu bildirib və İrəvanın Kremldə çiling-ağac oynamasını belə izah edib: "Rusiya rəsmilərinin son bəyanatlarına baxın, demək istəyirlər ki, Ermənistan 102-ci hərbi bazanı çıxarmaq qərarı versə, bu, nə qədər fəlakətli ola bilər. Nə fransız, nə də ingilis gəmiləri heç vaxt dağlara çıxmayıb. İndi 102-ci rus hərbi bazası çıxsa və türk qoşunları 1920-ci il dekabrın 2-də imzalanmış Gümrü müqaviləsi çərçivəsində Ermənistanın 10 000

kvadratkilometr ərazisində yerləşsə, necə olacaq? Fransız gəmiləri dağlara çıxmıyacaq, ABŞ da elə. Yeri gəlmişkən, Suriyada ABŞ-in kürdlərə də münasibəti eynidir. İndi biz də bunun astanasındayıq", - deyər erməni eksperti bildirib.

Roma statutu Ermənistanı nə vəd edir?

Bu arada, xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, İrəvanın Roma Statutunu qəbul etməsindən sonra Moskvadan daha kəskin siqnallar verilməyə başlanılıb. "Ermənistanın Roma statutunu ratifikasiya etməsi ikitərəfli münasibətlər üçün ən mənfi nəticələrə səbəb olacaq. Bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyindən bildirilib.

Belə ki, Ermənistan parlamentinin Dövlət hüququ üzrə daimi komissiyası sentyabrın 28-də Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunu ratifikasiya edib. Ermənistan parlamenti Roma statutunu təsdiqləyəcəyi təqdirdə, Rusiyanın prezidenti Vladimir Putin Ermənistanı gədersə həbs olunmalıdır.

Peskov: "Rusiya

Ermənistanı tərk edə bilməz"

Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov Ermənistan parlamentinin qərarını düşmənçilik kimi qiymətləndirib və paralel olaraq bildirib ki, Ermənistan daha ağır nəticələrə hazırlaşmalıdır. O, sözlərini diplomatik etika çərçivəsində və sərt tonda ifadə edib.

"Rusiya Ermənistanla konstruktiv münasibətləri qiymətləndirir, lakin baş nazir Nikol Paşinyanın Rusiyanın sülhməramlı missiyasının uğursuzluğu ilə bağlı tezisləri ilə razılaşa bilmir", - deyən Peskov əlavə edib ki, Rusiya baş nazir Paşinyana dərin hörmət bəsləyir, onunla prezident Putin arasında işgüzar və çox konstruktiv münasibətləri yüksək qiymətləndirir və ümid edir ki, bu münasibətlər bundan sonra da iki ölkə arasında sıx əməkdaşlığın təminatı olacaq: "Amma biz Nikol Paşinyanın bu tezisləri ilə razılaşa bilmərik. Rusiya bu regionun tam tərkib hissəsidir, ona görə də heç yere gedə bilməz. Rusiya Ermənistanı tərk edə bilməz".

Ermənistanın siyasi məhvi prosesinin

başlanğıcı

Xatırladaq ki, Paşinyan İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə müsahibə verərək, xüsusilə, Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi zonasındakı Xankəndi şəhərində yerləşən sülhməramlı missiyasını yerinə yetirmədiyini və Rusiyanın özünün regionu tərk etdiyini bəyan etmişdi.

Dmitri Peskov Nikol Paşinyanı eyni zamanda üstüörtülü şəkildə Rusiyaya axışaraq bu ölkədə məskunlaşmış ermənilərlə də hədələyib: "Rusiyada Ermənistanın özündən daha çox erməni yaşadığını" unutmamağı cənab baş nazirə xatırlatmaq istəyirəm. Onların əksəriyyəti Rusiya Federasiyasının vətənpərvər vətəndaşlarıdır və ölkənin inkişafına layiqli töhfələr verir".

Peskov Paşinyana bu açıqlaması ilə "Əgər bir qədər də həddini aşsan, məhz bu insanları Ermənistanı geri göndərməklə, səni cəzalandırıraq" mesajı vermək istədiyi açıq şəkildə görünməkdədir.

Bütün bu proseslər isə artıq bir çox məsələləri üzə çıxarır və bu amilləri Ermənistanın siyasi məhvi prosesinin başlanğıcı kimi də qiymətləndirmək olar.

Afət Tahirqızı

Kənd təsərrüfatı sahəsində çalışanlara hansı imkanlar yaradılır?

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

"Ümumiyyətlə, ölkəmizdə kənd təsərrüfatının inkişafı məqsədilə göstərilən dəstəklərdən biri də fermerlərə ödənilən subsidiyalardır. Subsidiya dövlət büdcəsindən fermerlərə qarşılıqsız verilən maliyyə vəsaitidir. Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan fermerlərə ödənilən subsidiyalar ölkə başçısı tərəfindən 27 iyun 2019-cu ildə imzalanmış 759 nömrəli fərmanla həyata keçirilir. Bu fərman əsasında hazırda beş növ subsidiya ödənişi icra olunur". Bu sözləri SiA-nın sorğusuna cavab olaraq AKİA-nın şöbə müdiri Rəşad Fətəhov deyib. "Qeyd edirəm ki, 2022-2023-cü il əkin mövsümü artıq başa çatıb. Əkin subsidiyası üzrə təxminən 353 mindən artıq fermerə 255 milyondan çox vəsait ödənilib. Bu da ölkə ərazisinin təxminən 1.2 milyon ərazisini əhatə edir. Ödənilən bu subsidiyaların 78%-i arpa və buğda başda olmaqla taxıl bitkilərinin, 16%-i meyvə bağlarının, geriye qalan 6%-i isə digər bitki bəyanlarına görə ödənilib. İldən-ildə fermerlər tərəfindən intensiv meyvə bağlarına olan maraq artmaqdadır. Söhbət müasir damcı suvarma sistemi ilə təchiz olunmuş meyvə bağlarından gedir. Təbii ki, bu bağlara görə bir dəfəyə məxsus ödəmələr həyata keçirilir, - deyər o əlavə edib.

Ləman Sərraf

"Azərbaycan əsgəri 44 günlük müharibədə tarixi ədaləti bərpa etdi"

Qarabağ müharibəsi şəhidlərini hörmət və ehtiramla anırıq!

2020-ci ilin Sentyabrın 26-dan 27-nə keçən gecə erməni təxribatı ilə başlanan 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan əsgəri böyük şücaət və igidlik göstərərək erməni işğalında olan Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etdi. İkinci Qarabağ müharibəsində 3000-ə yaxın Azərbaycan əsgəri şəhid olmuşdur. Sentyabrın 27-si bu müharibədə şəhid olan Azərbaycan əsgərlərinin anım günüdür. Biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş və canından keçmiş Azərbaycan əsgərinin xatirəsini hörmətlə və hüznle anırıq. Dost və qardaş Azərbaycan xalqına Azərbaycan dövlətinə və şəhid olanların ailələrinə dərin hüznle baş sağlığı veririk. Hər zaman Azərbaycan dövlətinin və xalqının yanında olduğumuzu ifadə edirik. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi daimi və əbədi olsun.

Hər zaman dost və qardaş Azərbaycan dövlətinin və xalqının yanındayıq. Qarabağ əzəli və tarixi Azərbaycan torpağıdır. Ermənistan regional təhlükəsizliyə və bölgənin sabitliyini qarşı təhdid yaratmaqdan işğalçılıq və regionun təhlükəsizliyini pozmaq siyasətindən əl çəkməlidir. Erməni təxribatlarını erməni vandalizmini və erməni cinayətlərini şiddətlə pisləyir dost və qardaş Azərbaycan dövlətinə və xalqına öz sonsuz dəstəyimizi ifadə edirik. Qarabağ Azərbaycandır!!

Şəhidlərə Tanrıdan rəhmət diləyir məkanları cənnət olsun deyirik. AMİN

İsrail Təhlükəsizlik Akademiyasının Qafqaz üzrə Azərbaycan Respublikasındakı Regional Nümayəndəliyi

“**A**zərbaycan çoxmillətli, çoxkonfessiyalı dövlətdir. Bu, bizim böyük sərvətimizdir. Azərbaycanı yaşayan hər bir xalqın nümayəndəsi bunu görür. Bunu izah etməyə ehtiyac yoxdur. Bu, bizim həyat tərzimizdir. Heç vaxt Azərbaycanda dini, milli zəmində ayrı-seçkilik olmayıb və olmayacaq”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib.

Bütün xalqların nümayəndələrinə yaradılan şərait burada - Azərbaycanda hökm sürən ab-havanın göstəricisidir. Belə bir məkanda yaşamaq özü bir xoşbəxtlikdir. “Biz Qarabağda yaşayan erməni əhalisini buna dəvət edirik. Biz müxtəlif sosial proqramlar icra etməyə hazırıq. Biz bütün Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru yenidən qururuq, görün, nə qədər böyük işlər görürük, cəmi iki il ərzində”, - deyən Prezident bildirib ki, biz Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirəcəyik və çeviririk, hər gələn insan onu görür: “Eyni şəraiti biz Xankəndidə, Ağdərədə, Xocavənddə, kəndlərdə yaradacağıq, Əsgəranda yaradacağıq. Bu, bizim əlimizdədir”.

“ÜMİD EDİRƏM Kİ, BİZİM TƏKLİFİMİZ QƏBUL OLUNACAQ”

Beynəlxalq hüquqa və gələcək inkişafa hesablanan təklif

min olunsun.

Bu gün ölkəmizdə bütün dini abidələr dövlət tərəfindən qorunur, bərpa edilir, eləcə də bir çoxları yenidən tikilir. Dövlətimiz tərəfindən tarixi-mədəni irsin, eləcə də dini ziyarətgahların, maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpası və mühafizəsi daim diqqət mərkəzində saxlanılır və bu siyasət işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda da uğurla davam etdirilir.

AZƏRBAYCAN GERÇƏKLİKLƏRİ

Azərbaycanda Avropa ölkələrindən gələn turistlər xristianlıqla bağlı abidələrə üz tutarkən bunun təzahürünü görmüş olurlar. Şəkinin Kiş kəndindəki alban məbədi, Qəbələnin Nic kəndindəki alban kilsəsi bu qəbildəndir. Azərbaycanda yaşayan qədim yə-

Bu gün Qarabağda yaşayan sadə insanlar yardımın şəraitindən yararlanmalıdırlar. “Biz bunu təklif edirik və ümid edirəm ki, bizim təklifimiz qəbul olunacaq. Çünki bu, məntiqə, tarixi ədalətə, beynəlxalq hüquqa, gələcək inkişafa əsaslanan və gələcək inkişafa hesablanan təklifdir”.

Həmişə olduğu kimi, bu gün də ermənilər dünyaya özələrini əzilən, yazıq xalq kimi təqdim edirlər. Əsrlərdir ki, Azərbaycanda yaşayan ayrı-ayrı xalqlar və dinlər arasında qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan yüksək birgəyaşayış mədəniyyəti, dostluq və qardaşlıq mühiti dünya üçün nümunəvi modelə çevrilib. Nümunəvi tolerantlıq məkanına çevrilmiş Azərbaycanda multikultural dəyərlərin daha da inkişaf etdirilməsi, habelə etnik-dini müxtəlifliyin qorunub saxlanılması istiqamətində davamlı olaraq tədbirlər həyata keçirilir. Əlbəttə ki, istənilən ölkədə multikultural dəyərlərə sahib olmaq anlaşılmazlığa, fobiya, milli və dini münaqişələrə son qoymaq deməkdir. Azərbaycanın multikulturalizm dəyərlərinə sahib olması, onu təşviq etməsi aparıcı beynəlxalq təşkilatlar və dünya birliyi tərəfindən yüksək dəyərləndirilir. Cənab Prezident onların bütün hüquqlarının təmin ediləcəyini bildirib. Belə ki, təhsil hüquqları, mədəniyyət hüquqları, din hüquqları və s. təmin olunacaqdır. Onların Qarabağdan getmələrinə heç bir əsas yoxdur. Uzun illər bu torpaqlarda yaşayan ermənilər guya nədənsə ehtiyatlıdır. Azərbaycan xalqı mədəni, multikultural dəyərlərə malik xalqdır. Ermənistan isə monodövlətdir, burada ermənilərdən başqa heç bir millət yaşamır. Azərbaycanda isə bu baxımdan rəngarəng-

lik mövcuddur.

Tarixi dövrə nəzər salaq. Türkmənçay müqaviləsinin nəticəsi olaraq 40000 erməni Azərbaycanın müxtəlif ərazilərində məskunlaşdırılıb. 1829-cu ilin Ədirnə sülhünün nəticələrinə görə isə, Osmanlı İmperiyası ərazilərində yaşayan 90000 erməni də Azərbaycanda yerləşdirilib. Onlar əsasən Naxçıvan, İrəvan və Qarabağ xanlıqlarında məskunlaşdırılıb. 1895-1896-cı illərin hadisələrində isə təxminən 60 000 erməni Qafqazda məskun edilmişdir. Mənbələrə əsasən, 1828 və 1920-ci illər arasında Azərbaycana 560 000 erməni köçürülmüşdür.

Ermənilər Zaqafqaziya köçürülərkən onların harada yerləşdirilməsinə xüsusi diqqət verildi. Beləliklə, ermənilərin köçürülməsi ilə adları çəkilən ərazilərin etnik tərkibi dəyişdirilməyə başlandı.

AZƏRBAYCAN DÜNYAYA SÜLH TOXUMU SƏPİR

Azərbaycanda müxtəlif dinlərə mənsub və fərqli adət-ənənələri olan xalqların nümayəndələri əsrlərdir ki, mehriban və sülh şə-

raitində birgə yaşayır və yaşayaçaqlar. Bəli, bu, Azərbaycan gerçəklikləridir.

Azərbaycan rəhbərliyi humanitar fəlakətlərin qarşısının alınması, öz yurdlarından didərgin düşmüş insanlara dünyanın istənilən yerində hərtərəfli dəstək verilməsi istiqamətində təsirli addımlar atıb və bu davam edir. ABŞ-da və Avropa məkanında dözümsüzlük, ekstremizm və ksenofobiya kimi cərəyanların özünün bürüzə verdiyi halda, Azərbaycan realıqları həqiqətən də, öyrəniləcək bir modeldir. Özbaşınalıqlar, insan hüquq və azadlıqlarının kobud şəkildə pozulması, irqi ayrı-seçkilik, digər dövlətlərin daxili işlərinə qarışma və bu kimi demokratiyaya zidd hərəkətlər, artıq sülhə xidmət etmir. Bu dövlətlərin demokratik dəyərlərə sadıqlığı şübhə doğurur. Bu gün Azərbaycan yaşından, irqindən, milliyətindən, dinindən və cinsindən asılı olmayaraq, hər kəsi sülhə səsləyir. Dünyada analoqu olmayan bir faciəni - Xocalı faciəsini yaşayan bir xalq dünyada belə bir soyqırımın təkrarlanmasını istəmir, torpaq uğrunda şəhidlər verən Azərbaycan dünyaya sülh toxumu səpir. Qoy hər yandan sülh qoxusu gəlsin, sülh və birgəyaşayış tə-

hudi, xristian, udin və digər milli azlıqların yaşayış məskənləri olan Krasnaya Sloboda, İvanovka və başqa kəndlər dövlətin daim diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub. Qəbələ də müxtəlif xalqların bir məkanda yaşadığı yerdir. Bura gələn hər kəs multikulturalizmin Azərbaycanda yaşadığını və bu yaşam tərzinin sülh və dostluq üçün unikal model olduğunu görürlər. Fərqli dinin, fərqli etnosun yaşadığı Nicin timsalında Azərbaycanda mövcud olan multikulturalizmi görməmək mümkün deyildi. Nic kəndi udilərin ən iri yaşayış məskənidir. Qəbələnin Nic qəsəbəsində yerləşən Müqəddəs Məryəm Ana Alban kilsəsinin yenidən bərpası Azərbaycanda multikultural dəyərlərə verilən önəmin bir göstəricisidir. Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsi Azərbaycanda ən böyük kafedral kilsədir. Müxtəlif dinlərin nümayəndələrinin sülh, əmin-amanlıq şəraitində yaşaması dövlətimiz tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərin məntiqi nəticəsidir.

“Biz təklif edirik ki, Cənubi Qafqaz ölkələrinin gələcəyi sülhə, əmin-amanlığa, inkişafa söykənsin. Biz təklif edirik ki, bölgə-mizdən uzaqda yerləşən, ancaq öz siyasi gündəliyini güdən və erməni xalqından bir alət kimi istifadə edən, onları istismar edən və dar gündə onları, necə deyirlər, satan qüvvələr, saxtakarlar, korrupsiyalasmış siyasətçilər əl çəksinlər bizdən”, - deyən Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, dünyanın o başında oturub bizə qarşı əsassız ittihamlar irəli sürənlər əl çəksinlər bizdən, qoysunlar Cənubi Qafqaz rahat nəfəs alsın.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Nikah əsrlərdən bəri xalqımızın böyük dəyər verdiyi, təntənəli şəkildə qeyd etdiyi mərasim olub. Bunun müəyyən səbəbləri var. O səbəblərdən birincisi xalqımızın möhtəşəm ailə dəyərlərinin olmasıdır. Bu dəyərlər əsrlərin süzgecindən süzülərək formalaşıb. Formalaşdıqca da müqəddəsləşib. Biz ailəni hər zaman müqəddəs hesab etmişik. Ailənin qurulması həyatımızın unudulmaz anı olub. Valideynlər əsrlər boyu övlad toyu görməyi arzulayıb, bu toyu taleyin ən gözəl bəxşişi hesab ediblər. Bütün bu gözəlliklərin açarı isə nikahdır.

Nikaha daxil olmağı, ailə qurmağı xalqımız vacib bir əməl kimi qəbul edib. Və bu, bütün ailələrdə təlqin olunub. O dərəcəyə çatdırılıb ki, mərhələli şəkildə həyata keçirilən, vaxtı çatanda vacib sayılan məsələlərdən biri olub. Xalqın folklorunda, yazılı və şifahi ədəbiyyatında ailə dəyərlərimizi özündə əks etdirən çoxsaylı məqamlar vardır.

Ta qədimdən nikah günü evlərimizdə təntənəli şəkildə qeyd olunub. Bunun üçün analarımız süfrə açıb, üzərinə min bir adda, ləzzətdə şirniyyatlar düzüb, yeməklər hazırlayıb. Bütün yaxınların, rəfiqə və dostların iştirak etdiyi nikah mərasimi süfrə başında, deyib-gülməklə, subaylara da bu günün nəsib olması diləyi ilə xatirələrə köçüb.

Nikahlanmağımızı təsdiq edən sənəd evimizin ən yuxarı hissəsində, etibarlı bir yerdə saxlanılıb. Hər zaman qorunub. Bütün bunlar isə yenə də ailəyə verdiyimiz dəyərdən, iki gəncin rəsmi şəkildə bir araya gəlməsinə müqəddəs yanaşmağımızdan qaynaqlanıb. Hər il nikah gününün qeyd olunması, bu münasibətlə evlilərin bir-birinə hədiyyələr bağışlaması bu müqəddəsliyin göstəricisidirsə, ailələrimizdə Gümüş, Qızıl, Brilyant toyların qeyd edilməsi isə bu xalqın nikaha verdiyi dəyərin bariz nümunəsidir.

Nikahsız yaşamaq günahdır

Nikahda məsumiyyət, paklıq, həm də bərəkət var. Nikah öz rəsmiliyi ilə paklıq gətirir bu bağlantıya. Nikah həm də bərəkətdir. Bərəkəti verən Ulu Yaradan olduğu üçün onun təlqin etdiyi nikaha daxil olanların da evlərinə bərəkət yağır göydən.

"Qurani-Kərim"də kəbinsiz, yəni nikahsız bir yerdə yaşamaq günah hesab edilir. Həm də cəzası ağır olan günah. Müasir dövrümüzdə kəbin kəsdirməklə bir yerdə yaşamağa başlayanlar belə hesab edirlər ki, bununla iş bitmişdir. Lakin bu, belə deyil. Əsrlər öncə bu iş yalnız dini formada həyata keçirilirdisə, lakin sonralar rəsmi şəkildə də olması vacib hesab edilibsə, biz onların hər ikisinə riayət etməklə düzgün nikaha daxil ola bilərik. Birtərəfli-yeni kəbinlə qurulan ailə fikrimcə, ailə deyil. Onların yaşadığı ev də abad ola bilməz, o ev bir günah yuvasıdır. Çünki o ailələr qanunlar xaricində qurulur.

Valideynlərin xeyir-duası olmayan yerdə ailədən söhbət gedə bilməz. Kimin harada kiminlə istəyirsə bir araya gəlib yaşaması bizim ailə dəyərlərinə, milli kaloritimizə uyğun deyil. Belə ailələrdə nə din, nə də bərəkət ola bilər. Dəfələrlə müşahidə etdiyimiz hadisələr yığnağıdır nikahsız evlər. Problemlərin, bitib-tükənməyən, həlli olmayan məsələlərin ünvanıdır. Sadəcə iki insanın hissləri daxilində, lakin düşüncəsi xaricində bir araya gəlməsidir. Buna nə ailə demək olar, nə də onların yaşadığı yerdə ev. Çünki ailə, ev məfhumları özündə yalnız bir tərəfi qədim dövrlərə söykənən dəyərləri, qayda-qanunları ehtiva edir.

Qapılarımızı açdıq: gələn çoxaldıqca, qalan azaldı

Bizim bədbəxtliyimiz o zaman başladı ki, Avropaya evlərimizin qapısını açdıq. Bu qapılardan Avropaya məxsus olanlar girdikcə bizim olanları unutdu. Danışığımız, saçımız, geyimimiz dəyişdi. Dilimizə yeni sözlər əlavə etdik. Saçımıza yeni rənglər qatdıq. Geyimlərimiz dizləri çıxırq-çıxırq şalvarlara, etəklərimiz dizdən iki qarış yuxarı, qolları iki-cə qatmadan ibarət olan geyimlərə çevrildi. Parkda, nəqliyyatda ayaqlarımızı bir-birinin üstünə aşırıdığımız, utanmadığımız, müasir hesab etdik, hansı ki, vaxtilə evlərimizdə böyüklərimizin yanında oturmaq belə qəbahət idi. Küçədə-bacada ucadan danışib-gülməyə başladığımız, nə olsun ki, müasir dünyadır, dedik. Hansı ki, bizə verilən tərbiyədə bundan qəbahətliyi yox idi. Bir-birimizlə əl-qol zarafatlarına başladığımız, kənardan baxanlara məhəl qoymadan. Axşam evə gec gəldik, şəhər tez çıxdıq, hansı ki, illər öncənin ailə sistemində bunlar qətiyyətli yolverilməz idi.

Beləliklə, ailə qurmağa da özümüz qərar verdik. Əşi, Avropada heç rəsmi nikaha girənlər yoxdur, vətəndaş nikahı ilə yaşayır camaat, bizdə niyə olmasın ki, dedik. Unutduq keçmişimizi, ailə dəyərlərimizi.

Bu deyilənlərin mərkəzində gənclik dayanır. Lakin gəlin, biz orta nəslin nümayəndələri heç də özümüzü kənara çəkməyək. Çünki bütün bunların səbəbkərləri elə bizik, övladlarımız deyil. Biz bacarmadıq. Qapılarımızı möhkəm kilidləyib, Avropanı içəriyə buraxmalı deyildik. Hansı ki, qapıları taybatay açdıq. Bu qapılardan girənlər çoxaldıqca, qalanlar

Evdən nikahsız qız çıxarmayacaq...

dah bir problem yarananda həyat yoldaşları onların arxasında olacaqmı? Əgər ayrılmalı olsalar, bir ev tapıb övladları ilə orada yaşaya biləcəklərimi? Axı qanunvericilik mülklə bağlı nikahlı evliliklərlə müqayisədə nikahsız evliliklər üçün ayrı söz deyir.

Bu məsələ ilə bağlı həyəcən təbili onsuz da illərdir, çalınır. Lakin düşünürəm ki, indi bu təbili ara vermədən, yorulmadan, gecə-gündüz çalmalıyıq. Çünki statistik rəqəmlər çox qorxuncdur. Hələ fikir versək, son illərin statistikasında nikahsız bir araya gələnlərin sayı əvvəlki illərlə müqayisədə azalıb. Bu da ölkəmizdə nikah yaşının 18 olaraq müəyyənələnməsidir. Lakin bunun da qarşısında 17 mindən artıq nikahsız uşağın doğulması faciəvi rəqəmdir. Bu səbəbdən də oyanmalıyıq. Rəsmi

azaldı, yəni mentalitetimiz, milli dəyərlərimiz tükənməyə başladı.

Nə etdiksə, biz etdik. Övladlarımızın hər hərəkətini diqqətdə saxlamalı idik. Danışığına, geyiminə, özünü küçədə aparmasına biz nəzarətçi olmalı idik. Bizim səhvlərimizdir bunlar. Boşluğu biz yaratdıq. Bundan isə istifadə edənlər qazandılar. İndi övladlarımız avropasayağı "ailə" qururlar. Acısını kim yaşayır, biz. Çünki nikahsız ailə ilk gündən problemləli ailədir. Biz buna hazır olmalıyıq. Hazır olmalıyıq ki, 1-2 ilə kimi başımıza gələnlərə sinə görə.

Statistik göstəricilər həyəcan təbili çalır

Gəlin statistikaya nəzər salaıq. Rəsmi qeydə alınmamış nikahda olan qadınlar tərəfindən dünyaya gələn uşaqların sayı 2021-ci ildə 17566, 2020-cü ildə 17714, 2019-cu ildə 21 453, 2018-ci ildə 20 716, 2017-ci ildə 22 796, 2016-cı ildə 26 288, 2015-ci ildə 24 038, 2014-cü ildə 25 486 olub.

2014-cü ildə nikahsız qadınlar tərəfindən doğulan uşaqların 9772 nəfəri şəhər, 15 714 nəfəri kənd, 2015-ci ildə 9 411 nəfəri şəhər, 14 627 nəfəri kənd, 2016-cı ildə 9 592 nəfəri şəhər, 16 696 nəfəri kənd, 2017-ci ildə 8167 nəfəri şəhər, 14 629 nəfəri kənd yerlərinin payına düşüb. 2018-ci ildə belə qadınlar şəhər yerlərində 7509, kənd yerlərində 13 207 uşaq, 2019-cu ildə şəhər yerlərində 7790, kənd yerlərində 13 663, 2020-ci ildə şəhər yerlərində 6667 uşaq, kənd yerlərində 11 047 uşaq dünyaya gəlib.

Kəndlər şəhərlərdən öndədir

Bu rəqəmlər adamın canına sanki bir üşütmə salır. Qeyri-rəsmi nikahla yaşayanlar haqqında çox eşidirik, onların dünyaya gətirdikləri uşaqların necə çətinliklə üz-üzə qaldığını bilir. Həmin qadınların evlərdən qovulması hadisəsi ilə dəfələrlə qarşılaşıyıq. Onların heç bir mülkdə hüququ olması barədə də yetərli məlumatımız var. Lakin yuxarıdakı rəqəmləri belə bir arada görmək daha dəhşətlidir.

Müqayisə edərkən bir nüans da diqqətimdən kənarda qalmadı. Nikahdankənar doğulan uşaqların sayı yuxarıda göstərilən illərin hər birində kənd yerlərində daha artıq olmuşdur. Bu isə daha böyük faciə deməkdir. Çünki ailə dəyərlərimiz, adət-ənənələrimiz həmişə şəhərlərdən çox, kənd yerlərində qorunub saxlanılıb. Lakin bu rəqəmlər Avropanın şəhərlərimizdən sürətlə ötür kəndlərimizdə dayanmasını sübut edir.

2021-ci ildə ölkədə rəsmi qeydə alınmamış nikahda olan qadınlar 17566 uşaq dünyaya gətiriblər. Bu həm də 17566 uşaqla yanaşı, bir o qədər qadın deməkdir. Dünyaya gətirdikləri uşaqlarla birlikdə həyatın çətinliklər girdabına atılan qadınlar. Onların sabahı necə olacaq? Övladlarına atalarının soyadını verə biləcəklərimi? Sevin inandıqları insanlarla başladığıqları yolu sona qədər addımlaya biləcəklərimi? Sa-

nikahına göz yumduğumuz, sadəcə kəbinlə ailə quran övladlarımızın gələcəyi naminə oyanmalıyıq. Ətrafımızda bu cür evliliyə yol verənləri tənbəh etməliyik. İmkanımız daxilində belə evlilikdən insanları çəkəndirməli, bunun üçün əlimizdən gələni etməliyik. Evlərimizdən isə qızlarımızın heç bir halda nikahsız çıxmasına icazə verməməliyik.

Söhbətləşdiyim nikahsız qadınlar

"C" adlı qadın deyir ki, pandemiya dövründə ailə qurmuşam. Rəsmi nikahımız olmadı, qayınanamgil dedilər ki, belə bir dövrdə mümkün deyil, pandemiya sona hələ qədər deyirəm, mənə eşidən, nikah barədə düşünən yoxdur.

"L" adlı qadınla 2-3 il olar bu barədə söhbətləşmişdim. Nikahı yox idi. Deyirdi ki, uşağımız olmadı, mənə qayınanam evdən qovdu. İndi valideynlərim nə qədər çalışsın, cəhizimi oradan götürə bilmir. Deyirlər ki, sübut et ki, ailə qurmusan, bu evə gəlin gəlmisən. Sənün bu evdə heç nəyin yoxdur.

"D" adlı xanımın da iki övladı olmasına baxmayaraq hələ də rəsmi nikahı yoxdur. Deyir ki, oxumuşam ki, nikahsız bir evdə yaşamaq günahdır. Nə qədər edirəmsə, yoldaşımı nikahımızı bağlamağa razılaşırdı bilmirəm. Mənə elə gəlir ki, bir cinayət törətmişəm. Bu hiss rahat olmağıma imkan vermir. Lakin ailədə mənə anlayan kimse yoxdur.

"M" adlı qadın da nikahsız uşaq dünyaya gətirib. Sonra ayrılıblar. Uşağa heç cür aliment ala bilmir. Deyir ki, həyat yoldaşım aliment verməkdən boyun qaçırır. Mənə deyir ki, nikahın yoxdur, hara gedirsən, get.

"M" adlı qadın isə ata-anasının razılığı olmadan evdən sevdiiyi oğlana qaçdığını deyir. Nə nikahları, nə də toyları olub. Qayınanasının təkidi ilə kəbinlə kifayətlənib, artıq 5 ildir birlikdə yaşayırlar. 2 övladı var, ikisi də ananın soyadını daşıyır. Məsələni qadın ata-anasına danışmaqdan çəkini. Ona görə ki, onların razılığı ilə ailə qurmayıb. Soyad məsələsi də birbaşa qayınanasının göstərişi ilə olub. Qadın oğulla ananın söhbətini eşidib. Ana oğluna "uşaqlara soyadını vermə, birdən ayrılmalı olarsınız, o zaman aliment verməli olacaqsan", deyirmiş. Oğlu da budur, ananın dediklərinə riayət edib.

Qadın deyir ki, nə çıxıb atasığıl getməyə üzü var, nə də bu vəziyyətdə olan ailədə yaşaya bilir. Çarəsizlikdən bilmir ki, nə etsin. Çox peşmandır.

Göründüyü kimi, nikahsız qurulan ailələrdə hər zaman əziyyət, zərər çəkən tərəf qadınlar olur. Ona görə də bu sahədə maarifləndirmə işlərinin artırılmasına ciddi ehtiyac var. Düşünürəm ki, bu barədə elə bir qanun qəbul edilməlidir ki, kişilər öhdəsinə düşən məsuliyyətdən boyun qaçırma bilməsinlər.

Mətanət MƏMMƏDOVA

Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri ən yüksək zirvədə

Prezident İlham Əliyev: "Azərbaycan yalnız deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır"

İqtisadi, siyasi, sosial və s. sahələrdə qurulan əməkdaşlıq münasibətləri dövlətlər arasında qarşılıqlı anlaşmanın qurulmasına və davamlı olmasına təsirini göstərir. Mövcud münasibətlər çoxşaxəli, qarşılıqlı maraq əsasında qurulub, əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafına üstünlük verilib. Azərbaycan ilə Türkiyə arasında əlaqələr də möhkəm təməllər üzərində qurulub. Reallaşdırılan qarşılıqlı səfərlər, bu səfərlər çərçivəsində imzalanan sənədlər, müzakirə edilən məsələlər, vahid mövqenin nümayiş etdirilməsi özlüyündə əlaqələrin inkişafına böyük stimül verir. Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq, qardaşlıq münasibətləri uğurla inkişaf edir, bütün sahələri əhatə edir və bu əməkdaşlığın çox gözəl nəticələri vardır. Həm ikitərəfli formatda, həm regional müstəvidə Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığı və birgə fəaliyyəti çox önəmli bir amilə çevrilib. Tarix boyu Türkiyə və Azərbaycan arasında sarsılmaz dostluq və qardaşlıq münasibətləri mövcud olub. Xalqlarımızın eyni soykökünə, dilə, dinə, mədəniyyətə və bir çox digər qarşılıqlı bağlara malik olması bu iki ölkəni həmişə bir-birinə doğma edib, sevincli, kədərli günlərdə də biri digərinin yanında olub. Azərbaycan və Türkiyə arasında əlaqələrin belə səviyyədə inkişafı təkcə bu dövlətlərin yox, həm də regionun ümumi tərəqqisinə, sabitliyin bərqərar olmasına mühüm töhfələr verir. Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana növbəti səfəri bu əlaqələrin davamlığına söykənir və dostluq münasibətlərinin təməlinin daha da möhkəmlənməsinə səbəb olur. Səfər çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsinə dair Nümayəndəlik Protokolu"nu imzalayıblar. Azərbaycan və Türkiyə arasındakı əsl dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin mahiyyəti xalqlarımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin ifadə etdiyi "Bir millət, iki dövlət" və Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün zamanında söylədiyi "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri bizim kədərimizdir" kəlamlarında dəqiq ifadə olunub. Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı qardaşlıq münasibətləri hazırda Cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərlikləri altında ən yüksək səviyyədə davam etməkdədir.

"CƏNUBİ QAFQAZIN LİDER DÖVLƏTİ OLAN AZƏRBAYCAN MÜSTƏQİL SIYASƏT YÜRÜDƏ BİLƏN ÖLKƏDİR"

Sentyabrın 25-də Azərbaycan-Türkiyə sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan mətbuata bəyanatlarla çı-

xışlarında dövlətimizin başçısı səfər zamanı imzalanmış sənədlərin Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafına xidmət göstərəcəyini bildirib: "İğdir-Naxçıvan qaz kəmərinin çəkilişi qardaşlıq münasibətlərimizin tarixində önəmli hadisədir və bizim əlaqələrimizə yeni təkan verəcək, Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini daha böyük ölçüdə təmin edəcək".

İki ölkə, iki xalq xoş günlərin sevincini birgə bayram etdiyi kimi, ən çətin məqamlarda da bir-birlərinə arxa, dəyərli durmağı bacarır. Qardaş ölkə artıq tarixdə qalan Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi illər ərzində həmişə Azərbaycanı dəstək verirdi. Biz Türkiyənin qətiyyətli dəstəyini 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı bir daha gördük. "İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Siz və bütün Türkiyə xalqı bizim yanımızda idi. Müharibənin ilk saatlarında "Azərbaycan yalnız deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır" deməyiniz bir çoxları üçün ciddi siqnal idi, mesaj idi. Azərbaycan xalqı bu siyasi və mənəvi dəstəyi heç vaxt unutmur və unutmayacaq" - deyərək bildirdi. Dövlət başçısı onu da bildirib ki, postmüharibə mərhələsində də qardaş Türkiyə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə start verdiyi genişmiqyaslı bərpa işlərində yaxından iştirak edir: "Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdə bilən ölkədir. Dövlət siyasətinin də mütləq prioritetləri Azərbaycan xalqının və dövlətinin milli maraqlarının müdafiə olunması, eyni zamanda ölkəmizin müstəqil siyasət aparmasıdır".

"ŞUŞA BƏYANNAMƏSİ - MÜTTƏFİQLİK BƏYANNAMƏSİ BİZİM MÜNASİBƏTLƏRİMİZİ YENİ MÜSTƏVİYƏ QALDIRDI"

Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması Azərbaycanın müstəqillik tarixinə əbədi həkk olundu və Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində keyfiyyətə yeni bir dövrün başlanğıcını qoydu. Bu mühüm tarixi sənəd ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin təntənəsi oldu və dövlətlər arasında əməkdaşlığın strateji əhəmiyyət kəsb edən sahələrini əhatə edir. Azad edilmiş Şuşa şəhərində 100 ildən sonra müttəfiqlik haqqında imzalanan Birgə Bəyannamə dövlətlərarası gələcək iş birliyinin istiqamətini göstərir. Sənəddə beynəlxalq müstəvidə birgə əməkdaşlıq, siyasi münasibətlər, iqtisadi-ticarət əlaqələri, mədəniyyət, təhsil, idman, gənclər siyasəti, enerji təhlükəsizliyi, Cənub Qaz Dəh-

lizinin Türkiyə, Azərbaycan və Avropa üçün önəmi göstərməklə yanaşı, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq və qarşılıqlı hərbi yardım məsələləri öz əksini tapır. "İki il bundan əvvəl Şuşa şəhərində - uzun zaman davam edən işğaldan sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində Şuşa Bəyannaməsi - müttəfiqlik bəyannaməsi bizim münasibətlərimizi yeni müstəviyə qaldırdı. Bu gün bu əlaqələr ən yüksək zirvədədir və bütün istiqamətlər üzrə biz indi əlaqələrimizin çox fəal dövrünü yaşayırıq" - deyərək bildirdi.

Prezident bildirib.

"BİZİM TİCARƏT DÖVRIYYƏMİZ KEÇƏN İL 6 MİLYARD DOLLARDAN ÇOX OLUB"

Cənab Prezident bütün istiqamətlər üzrə, o cümlədən ticarət dövriyyəsinin artırılması istiqamətində önəmli addımlar atıldığını da diqqətə çəkib. Qeyd edək ki, Azərbaycan - Türkiyə əlaqələri sarsılmaz dostluq və qardaşlığa söykənir və uğurla davam etdirilir. Əsrlər boyu Azərbaycan və türk xalqları həmişə bir-birinə dəstək olmuş, sıx əməkdaşlıq etmişdir. Qarşılıqlı etimad, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri müasir dövrümüzdə daha da möhkəmlənir. Əsrlər boyu Azərbaycan və türk xalqları həmişə bir-birinə dəstək olmuş, sıx əməkdaşlıq etmişdir. Göründüyü kimi, qarşılıqlı etimad, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri müasir dövrümüzdə daha da möhkəmlənir. Həm ikitərəfli formatda, həm regional müstəvidə Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığı və birgə fəaliyyəti bir çox irimiqyaslı layihələrin gerçəklənməsinə səbəb olub. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında siyasi, hərbi, iqtisadi, ticarət, mədəni sahələrdə olan münasibətlər, həyata keçirilən tədbirlər, imzalanan müqavilələr xüsusi mərhələnin əsasını qoyub. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. layihələr bu baxımdan təqdirəlayiqdir. İki ölkənin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən digər beynəlxalq əhəmiyyətli layihə TANAP Türkiyə və Avropa Birliyi ölkələrinin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində əhəmiyyətlidir. Cənab Prezident bildirib ki, bizim ticarət dövriyyəyimiz keçən il 6 milyard dollardan çox olub: "Ancaq bu ilin yeddi ayında 40 faiz daha artmışdır və əminəm ki, daha da artacaq. Düzdür, hədəf çox, yəni yüksək rəqəmlərlə ölçülür. Bir müddət bundan əvvəl 15 milyard dollar ticarət dövriyyəsi hədəfləmişdik. O zaman ticarət dövriyyəsi təqribən 2 milyard dollar idi. Amma indi 6 milyard dolları ötürüdü, yəqin ki, yaxın gələcəkdə buna da çatacağıq. Preferensial ticarət anlaşması da imzalanmışdır və o siyahıda olan məhsulların sayı da artır. Ona görə əminəm ki, biz buna da uğurla çatacağıq".

Həqiqətən də, Azərbaycan-Türkiyənin sarsılmaz qardaşlığı dünyaya nümunədir.

Zümrüd BAYRAMOVA

MƏTANƏT

1991-KÖÇ-2023: oxşar və fərqli cəhətlər

Görünüşcə hər iki tarixdəki köçdür, istər 90-cı illər olsun, istərsə də 2023-cü il. Birincidə azərbaycanlılar əzəli ata-baba torpaqlarından qovulur, silah gücü ilə çıxarılır. İkincidə ermənilər Azərbaycan torpaqlarından öz xoşları ilə, verdikləri qərarla çıxırlar. Buna ermənipərəst mənbələrin geyindirdiyi donun rəngindən, ölçüsündən asılı olmayaraq, bu, bir həqiqətdir ki, ermənilərə "get" deyən olmayıb. Əksinə, "qal" deyildi, həm də dəfələrlə. Qanun çərçivəsində "qal" deyildi. Lakin onlar getməyi seçdilərse, biz onların seçiminə təbii ki, sayğı ilə yanaşıyıq.

1991-1992-ci illərdəki köçlə 2023-cü ildəki köçün oxşar cəhəti tək ondadır ki, onların hər ikisi köçməkdir. Lakin fərqli cəhətlərinə bir daha nəzər salaq:

1991-1992-ci illər, Qarabağ: İnsanlar böyük bir təşviş içərisindədir. Əllərində heç bir bağlama, çanta yoxdur. Yanlarında heç bir yük məşini görünmür. Əksəriyyəti yaralıdır. Ya başlarından, ya üzlərindən qan süzür, ya da əl-ayaqlarından. Ayaqlarında ayaqqabı yoxdur. Corabları cırıq-cırıqdır. Görünür ki, uzun yollar bu corabları deşik-deşik edib. Üzlərdən zülmün, əziyyətin ifadəsi açıqca oxunur. Onlar piyada üz tutublar irəliyə doğru. Hara gedirlər? Heç özləri də bilmir... Qarşıda onları nə gözləyir, onu da bilmirlər. Hansısa kol-kosun, dağ-daşın arxasından erməni quldurları çıxıb onları "biçib" yerə tökəcəkmə, yoxsa xilas ola biləcəkləri, bunu bilən yox idi. Soydaşlarımız qışın kəsi-ci şaxtasında qalın buzla örtülmüş dağ, meşə yolları ilə gedirlər. Aralarında donub ölən uşaq, qoca, xəstələr də var.

Özləri ilə bir isti geyim belə götürə bilməyiblər. Bunu o dövrlərə aid fotolar o qədər açıq ifadə edir ki...

2023-cü il, Qarabağ: Ermənilər köçürlər. Öz istəkləri, arzuları ilə. Əyinlərində paltarları, ayaqlarında ayaqqabıları. Sağ-salamatdırlar. Sanki harasa toya-ziyafətə gedirlər. Əllərində çamadanları, bağlamaları... Ətrafda xeyli avtomobil var. Yük dolu avtomobillərdir. Onlar ev əşyalarını da özləri ilə birlikdə aparırlar. Piyada deyillər, maşınlardadırlar. Onlardan müsahibə alınır. Sual verilir ki, nə üçün Xankəndidə qalmaq istəmirsiniz? Cavab verirlər ki, hamı gedirdi, dedim mən də gedim. Cavab verirlər ki, qalan ömrümü İrəvanda övladlarımla keçirmək istəyirəm. Cavab verirlər ki, qohumlar gedirdi, mən də getmək istədim. Cavab verirlər ki, hamı gedir, mən də onlarla getmək istədim.

Bəs sizə kimsə buradan, get, deyib?- sualına hər biri yox, özümüz gedirik, deyirlər. Hələ çoxları Azərbaycandan dostları olduğunu, əvvəlki illərdə onlarla birlikdə fabrik və zavodlarda işlədiklərini də bildirir.

Gedirlər... Könüllü şəkildə gedirlər. Bəlkə də getmək istəmirlər, onlar sadəcə xalqın nümayəndələridir. Lakin 30 il əvvəlki və 30 il sonrakı separatçıların əməllərinin acısını onlar çəkir. Baxmayaraq ki, bizi çox gözəl tanıyırlar, lakin bizə edilənləri də yaxşı xatırlayırlar. Bu işə onlara qorxu, vahimə bəxş edir. Bəlkə də bu, qorxu, vahimə də deyil, bizimlə üz-üzə gəlməkdən utanırlar...

Hansı səbəbdən gedirlər, bunu özləri bilir. Bizim bildiyimiz isə odur ki, dövlətimiz onlara Azərbaycan vətəndaşı olduqlarını, burada tam təhlükəsiz şəraitdə yaşayacaqlarını dəfələrlə bildirdi. Lakin ermənilər bizim qanunlara tabe olmaq istəmədilər. Bu səbəbdən də getməyi seçdilər. Bütün dünya bunu görür. Görür ki, bu gün Qarabağda onlar üçün heç bir problem, təzyiq yoxdur. Bəs belə isə bütün bunların əksini danışanları kim susdurmalıdır?..

Bu gün gözümü-
zün önündə
möhtəşəm tar-
ix yaşanır. Xankəndidə kök
salmış separatçı rejimin sepa-
ratçı "prezidenti" Samvel Şah-
ramyanın imzaladığı qərarla
qondarma rejimin bütün or-
qanlarının buraxıldığı qeyd
olunur. Bundan sonra Qara-
bağda yaşayan erməni əhali-
sinin hər bir nümayəndəsi
şəxsən qərar verəcək ki, Azər-
baycanın reintegrasiya təklif-
lərini qəbul edib, Azərbaycanda yaşayacaq,
yoxsa Qarabağı tərk edəcək. Artıq 30 il işğal
altında olmuş torpaqlarımız bu gün öz sahi-
binin nəzarəti altındadır. Xankəndi, Ağdərə,
Xocavənd, Xocalı və digər şəhər və kəndlər-
imiz rahat nəfəs almaqdadır. Yaxın vaxtlar-
da isə o torpaqlara insanların axını baş verə-
cək və yenidən normal həyatını bərpa et-
məklə özünün inkişafını davam etdirəcək.
Bu şərəfli və qürurverici tarixi anları yaşadığımı-
z bir məqamda bəzi yerli və xarici qüv-
vələr tənqidçi mövqe sərgiləyir, dünya ictimai-
yyətinin çaşdırmağa yönələn açıqlamalar verir,
sosial şəbəkələrdə statuslar paylaşır-
lar.

Soros pullarını mənasız yerə Əli Kərimliyə, Cəmil Həsəniyə və Tofiq Yaqublu kimilərə verməz

Haradasa xarici məkrli qüvvələrin Azər-
baycanın parlaq qələbəsinə həzm edə bilmə-
mələri başa düşüldür. Çünki onlar birbaşa
erməni maraqlarından çıxış edən və daim
ermənilərə hərbi, siyasi dəstək göstərən dai-
rələr olublar. Bu gün də öz xislətlərinə uyğun
fəaliyyətlərini davam etdirirlər. Lakin dağıdıcı

cı müxalifət funksionerlərinin və onların qə-
zanlarının dibini yalayan trolların fəaliyyətləri
anlaşılan deyil. Şübhələr, həm də ehtimal-
lar yaradır ki, bu müxalif məxluqlar birbaşa
erməni lobbisindən sifarişlər alırlar. Bu şü-
bhələr gücləndirən başlıca məqam "Milli Şu-
ra"-nın sədri Cəmil Həsəninin müsahibələri-
nin birində "hər ay Soros fondundan 200
ABŞ dolları məvacib almışam" deyə bildirmə-
sidir. Söz yox ki, C.Soros nə dəli, nə də ki,
gic deyil.

Deyənlərə görə, qırmızı turp kimidir, yerə
vursan yer dağılar. Bu baxımdan, pullarını
mənasız yerə Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, To-
fiq Yaqublu kimilərə paylamaz. Deməli, sə-
bəb var: "Əli əli yuyar, əl də üz yuyar" mə-
sələsinə uyğun olaraq hər iki tərəf bir-birindən
mənfəət əldə etməyə çalışırlar. Sorosun
məkrli niyyəti Azərbaycanda gərginlik yarat-
maqdır. Dağıdıcı müxaliflərin isə istəkləri pul
qazanmaqdır. Tərəflərin əməkdaşlığı da bir-
birinin maraqlarını təmin etməyə hesabla-
nıb. Fikir verin, dağıdıcı müxalif partiya fun-
ksionerləri açıq şəkildə parlaq qələbə münasib-
əti ilə xoşməramlı açıqlamalar verirlər. Sadəcə,
ümumi fikirlərlə işlərini bitmiş hesab edirlər.
Hətta bu məqamda da iynəli ifadələrini səsləndirməkdən çəkinmirlər. Məsələn,
AXCP sədri Əli Kərimli və digərləri guya
əvvəlcədən deyiblər ki, Qarabağdakı sepa-

Vardanyanın ağlamasından Əli Kərimli və Tofiq Yaqublu da kövrəliblər

ratçı ordunun tərkiləmə razı olmasından
sonra qondarma qurumun da özünü burax-
ması onların əsas tələblərindən olub: "Qon-
darma qurumun buraxılması erməni sepa-
ratizminə ağır zərbədir və onu sona yaxınlaş-
dırır. İndi Azərbaycan dövlətinin əsas hədəfi
Rusiya ordusunun da Qarabağdan çıxması-
na nail olmaq olmalıdır".

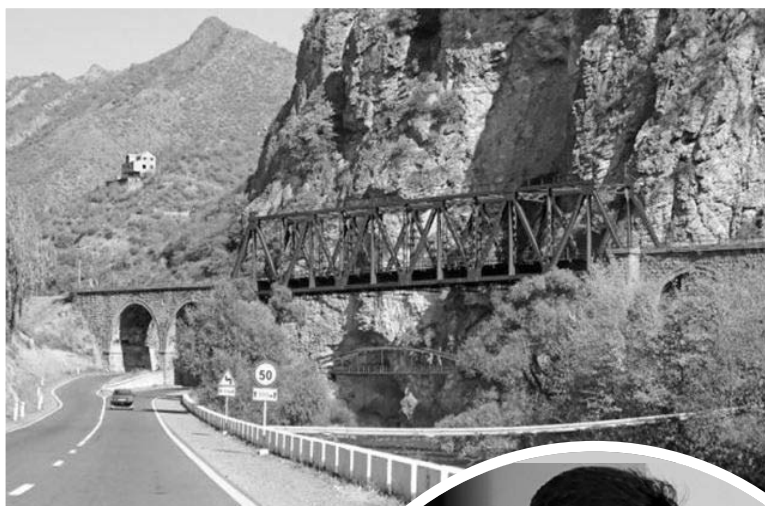
Sabah dağıdıcı müxalifət Vardanyanı müdafiə etmək istəklərini ifadə etsələr, təəccüblü görünməz

Milli Şuranın Koordinasiya Mərkəzinin
üzvü Gültəkin Hacıbəyli isə Ruben Vardan-
yanın qollarının qandallanmasından narahatlı-
ğını ifadə edir: "Sarsaq "Artsax" rejimi yan-
varın birindən özünü buraxdığını bildirib.
Xankəndinə Azərbaycan Ordusu daxil olub.
Tamaşaçıların çoxsaylı istəkləri üzərinə Ru-
ben Vardanyanın başını əyib qollarını da
burdular))) (Hərçənd buna ehtiyac yox idi)".
Milli Şuranın üzvü Tofiq Yaqublu isə Vardan-
yanın başaşağı cəmiyyətə təqdim edilməsi-
nin düzgün olmadığını sayıqlayır. Lakin
Ə.Kərimli və digər trollar hələ də başa düş-
mürlər ki, biz hansı qəddar, qaniçən toplum-
la üz-üzə olmuşuq. Anlamırıqlar ki, məhz ru-
ben vardanyanlar, arayiklər, balasanyanlar,

koçaryanlar, sarkisyanlar azərbaycanlılara
qarşı dünya miqyasında görünməyən vəhşi-
liklər, soyqırımı aktları həyata keçiriblər.
Yüzlərlə evləri dağıdıblar, mədəniyyət nümu-
nələrini məhv ediblər, məscidlərimizdə hey-
vanlar saxlayıblar.

Bu baxımdan, erməni terrorçularına han-
sı ağır cəza verilərsə, yenə də azdır. Heç bir
dəhşətli işgəncə müxtəlif yaş qruplarında
övladları şəhid edilən analar üçün təsəlli ola
bilməz. Bununla belə terrorçuya münasibət
sərt olmalıdır. Vardanyanın başını aşağı əy-
dirib, qolları bağlı halda dəmir barmaqlıqlar
arxasına atılırsa bundan Tofiq Yaqublu, Gültə-
kin Hacıbəyli, Əli Kərimli niyə duyğulanır-
lar? Qohumluqlar var, yoxsa eyni soy-kök-
dən gəliblər? Belkə əməkdaşlıq münasibət-
lərinə malikdirlər? Sonuncu versiya daha
inandırıcıdır. Çünki erməni lobbisinin əsas
iştirakçılarından olan Vardanyan ümumi er-
məni mərkəzinə pullar ayırıb ki, həmin pul-
lardan da kərimlilərin, həsənililərin bəhrələndik-
ləri şübhə doğurmur. Yəqin ki, Vardanya-
nın ağlamasından ermənilər kimi Tofiq Ya-
qublu, Gültəkin Hacıbəyli, Əli Kərimli və di-
gərləri də kövrəliblər. Lakin kövrəlmək az-
dır, yaxın vaxtlarda Vardanyan məhkəmə
qarşısına çıxarılarq ən ağır cəza alanda
evlərinin zirzəmisində için-için ağlayacaqlar.

i.ƏLİYEV

"Türkiyə Res-
publikasının
Prezidenti
Rəcəb Tayyib Ərdo-
ğanın Naxçıvana sə-
fəri olduqca əhə-
miyyətli olmaqla
yanışı, bu səfərin
məhz lokal antiter-
ror tədbirlərindən
sonraya təsadüf et-
məsi son dərəcədə
vacib idi". Bu fikirləri
SİA-ya açıqlamasında po-
litoloq Elxan Şahinoğlu de-
yib.

Politoloq bildirib ki, qaradaş ölkə
Prezidentinin Naxçıvana səfəri
Türkiyə-Azərbaycan ittifaqının
hansı səviyyədə olduğunu bir daha
beynəlxalq aləmə göstərdi: "Hər
kəs bir daha gördü ki, Azərbaycanla
Türkiyə arasındakı ittifaq daha
da böyüyür, güclənir və inkişaf
edir".

İğdır-Naxçıvan dəmir yolunun
təməlinin qoyulmasının əhəmiyyə-
tindən söz açan E. Şahinoğlunun
sözlərinə görə, sözügedən dəmir

yolu-
nun təməlinin
qoyulması Naxçıvan üçün çox va-
cibdir: "Bundan başqa, Naxçıvan-
da hərbi obyektin açılışı düşmənlər-
ə çox ciddi bir mesaj idi".

Politoloq qeyd edib ki, Azər-
baycan və Türkiyənin növbəti hə-
dəfi Zəngəzur dəhlizinin açılma-
sına nail olmaqdır: "Bunu Türkiyə
Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan
Naxçıvandan geri dönerkən verdi-

"Azərbaycan və Türkiyənin növbəti hədəfi Zəngəzur dəhlizinin açılmasına nail olmaqdır"

POLİTOLOQ MÜNASİBƏT BİLDİRDİ

yi ciddi mesajlarda da bildirdi. O
qeyd etdi ki, əgər Ermənistan ha-
kimyyəti bu məsələnin uzatsa, al-
ternativ layihə var və həmin layi-
hə İrandan keçəcək. Hətta ötən il
bununla bağlı Azərbaycanla İran
arasında memorandum da imza-

lanıb. Türkiyə Prezidenti vurğula-
dı ki, Bakı-Tbilisi-Qars layihəsi də
tam gücü ilə işləyir və Ermənistan
düşünməsin ki, əgər Zəngəzur
dəhlizi açılmasa bu Azərbaycan -
Türkiyə ittifaqına mənfi təsir gös-
tərəcək. Alternativ layihənin ol-

masına baxmayaraq, Zəngəzur
dəhlizinin açılması üçün lazımı
addımlar atılmalıdır və Türkiyə bu
istiqamətdə Azərbaycanla bir yer-
də çalışır".

Gülyanə

Mən onu "ədəbiyyatımızın cəfakeş tərcüməçisi" kimi xarakterizə edirəm. Çoxdan tanıyıram, amma yol yoldaşı olmamışdıq, axı bir insanı tanımaq üçün bu şərtdir. 2021-ci ildə Şuşaya gedəndə yol yoldaşı da olduq. Çox yaxşı həmsöhbətdir, həmçinin yaxşı müşahidəçidir, gözəl analiz qabiliyyəti var. Sentyabrın 30-u Beynəlxalq Tərcüməçilər Günü olduğunu xatırlayanda, hər nə qədər diqqətdən kənar qalsa da, bu gün onun günü olduğu üçün tanınmış tərcüməçi Sevil Gültənə müsahibə etmək qərarına gəldim.

- Bu gün tərcümə ədəbiyyatında ən çox küllü vuranlardanınsınız. Necə qiymətləndirirsiniz bu sahədəki vəziyyəti? Uğurlu tərcümələr çoxdur, ya uğursuz?

- Məncə, son illər tərcümə sahəsində irəliləyiş var. Amma bu, heç də uğurlu tərcümələrin çoxluğu demək deyil. Hər sahədə olduğu kimi, bu sahədə də boşluq var. Tərcümə bacarığı olmayanlar da tərcüməylə məşğul olur, nəticədə uğursuz tərcümələrin sayı artır.

- Bəzən iddia edilir ki, nəşriyyatların çoxu peşəkar tərcüməçi yerinə daha çox dost-tanışa iş gördürmə üslubu ilə işləyir...

- Mən belə düşünürəm. Uzun illərdir "Qanun" nəşriyyatı ilə işləyirəm. "TEAS-PRESS" nəşriyyatı ilə də əməkdaşlıq etmişəm. Hər iki nəşriyyatda peşəkarlara üstünlük verilir. Əlbəttə, peşəkar tərcüməçilərin sayı azdır. Bəlkə buna görə də nəşriyyatlar bəzən tərcümə sahəsində təcrübəsi olmayanlara da iş verirlər. Dost-tanışa tərcümə işi verənlərə rast gəlməmişəm.

- Sizcə də ölkəmizdə tərcüməçilərə lazımı qədər diqqət yetirilmir? Onlara yazıçılar qədər əhəmiyyət verilmir, amma əməkləri yazıçıdan az deyil.

- Bəli, ölkəmizdə tərcüməçilərə yazıçılar qədər diqqət yetirilmir. Öz fikrini yazmaq asandır, yoxsa müxtəlif dinə, dilə, irqə mənsub yazıçının əsərini tərcümə etmək? Əlbəttə, tərcümə etmək. Yazıçı öz fikrini çatdırmaq üçün işlətdiyi bütün sözlərin mənasını bilir. Amma tərcüməçi əsərdə bəzən elə sözlərlə rastlaşır ki, o sözün nə mənə ifadə etdiyini, yazıçının o sözün nə məqsədlə işlətdiyini başa düşmür, o sözün mənasını tapmaq üçün araşdırma aparır.

Dövlət yazıçılara, şairlərə fəxri adlar verir. Amma tərcüməçilərə fəxri ad verildiyini hələ eşitməmişəm. Təklif edərdim ki, "Əməkdar tərcüməçi" fəxri adı olsun. Bu ad uzun illər tərcümə sahəsində çalışanlara verilsin. Tərcüməçi ikinci müəllifdir. Dünyada tanınan yazıçılar öz uğurlarına görə həmişə tərcüməçilərinə borclu olduğunu yazırlar. Bildiyiniz kimi, mən Azərbaycan dilindən ingilis dilinə də tərcümə edirəm.

Təşəvvür edin, Varisin bir povesti mənim tərcüməmdə xaricdə uğur qazanıb, amma mən bu barədə xəbəri mətbuatdan oxuyuram. Bu uğur Varisdən qabaq, ilk növbədə, mənim və o tərcüməni redaktə edən Marta Larinin uğurudur. Varis bu uğura görə mənə zəng edib bir kəlməylə təşəkkürünü bildirmədi. Yaxud Qəşəm Nəcəfzadənin şeirləri mənim tərcüməmdə Hollandiyada uğur qazandı. Qəşəm gedib Hollandiyanı gəzib-dolaşdı, festivalda iştirak etdi, geri dönəndə mənə bir dollar dəyərində suvenir alıb gətirmədi, sanki o şeirlərini elə ingiliscə yazıbmiş.

-Tərcüməni sizə kim sevdirdi? Bir tərcüməçi kimi əməyinizə ən çox kim dəyər verib?

- Mən hazırkı Dillər Universitetinin məzunuyam. İnstitutda oxuduğum vaxtlarda Tərcümə fakültəsi yox idi. Mənim ixtisasım müəllimlikdir. Sonuncu kurslarda bizə tərcümə dersi keçdilər. Bu fənni rəhmətlik İsmixan Rəhimov tədris edirdi. Tərcüməni mənə

Sevil Gültən: "Tərcüməçi ikinci müəllifdir"

Tanınmış tərcüməçi: "Kiminsə nəzərində zəif tərcüməçi ola bilərəm, amma vicdanlı insanam"

o sevdirdi. Mənim əməyimə də ən böyük dəyəri elə İsmixan müəllim verib. Beşinci kursda oxuyanda amerikalı yazıçı Con Çiverin bir neçə hekayəsini tərcümə etdim, İsmixan müəllimə verdim ki, oxuyub fikrini bildirsən. Neçə dəfə dərstdən sonra ona yaxınlaşıb tərcüməmi oxuyub-oxumadığını soruşsam da, mənə heç nə demədi. Düşündüm ki, yəqin bəyənməyib.

"Varisin povesti, Qəşəm Nəcəfzadənin şeirləri mənim tərcüməmlə xaricdə uğur qazandı, amma bir quru "sağ ol" demədilər"

İnstitutu bitirib təyinat yerində işləməyə başladım. Məndən kiçik bacım da bizim institutda təhsil alırdı, Bakıya ona baş çəkməyə gələndə doğma institutumuz da gedirdim. 1985-ci ildə, institutu bitirəndən bir il sonra İsmixan müəllimlə görüşdüm. Mənə "Yazıçı" nəşriyyatını tanıyıb-tanımadığımı sual verdi. Dedim ki, bəli, tanıyıram. Mənə dedi ki, o nəşriyyata gedim, Firuzə Rzabəyova adlı qadını tapım. Səbəbini soruşdum, demədi. Nəşriyyata getdim. O qadını tapdım. Sən demə, İsmixan müəllim tərcüməmi məndən xəbərsiz "Yazıçı" nəşriyyatına, "Dünya" (II hissə) almanaxına veribmiş. Kitab çap olunub, mənə də o kitabdan bir nüsxə götürmək və qonorar almağa yollayıbmış. Yaxşı yadımdadır, 3 səhifəlik tərcüməyə görə 280 manat qonorar almışdım.

- Bəzən sizi gördüyünüz iş müqabilində aldadıldığınızı, əməyinizin qarşılığını almamağınızı barədə fb statusları yazan görürük. Haqqınızı tapdayanlarla necə hesablaşırsınız?

- Adətən, əsərlərini Azərbaycan dilindən ingilis dilinə tərcümə etdiyim müəlliflər haqqımı tapdalayır. Tərcüməmə nəşr olunanda tərcüməçi kimi adı yazmayanlar olur, bəziləri mənim adımın yanına tamam yad adamın da adını yazırlar. Elələri olur, ümumiyyətlə, tərcüməçi kimi adı yazmırlar. Məsələn, Vaqif Sultanlının 4-5 hekayəsini tərcümə etmişəm. Xaricdə çap olunub. Bu barədə mətbuatda oxudum, tərcüməçilər arasındakı öz adıma görmədim. Zəng etdim ki, niyə adım yazılmayıb? Bəhanə gətirdi ki, guya nəşriyyat tərcüməmi bəyənəməyib. Dedim yaxşı, elə isə mənə ya kitabın bir nüsxəsini verin, ya da kitabın PDF-ni, görüm oradakı mənim tərcüməmdir, ya yox? Sualıma ca-

vab vermədi.

Yaxud, Pərvanə Məmmədlinin Cənubi Azərbaycan mətbuatı ilə bağlı kitabını tərcümə etmişəm. Kitab İsveçdə çap olunub. O da mənə kitabın çap olunmağı barədə xəbər verməmişdi, facebook səhifəsində oxudum. Düzdür, tərcüməçi kimi adı yazmışdı, lakin ikinci bir tərcüməçinin də adı vardı. O da Vaqif Sultanlı kimi eyni sözü dedi. Guya nəşriyyat mənim tərcüməmi bəyənəməyib, həmin ikinci tərcüməçi düzəliş edib. Düzəliş etsə də, onun adı redaktor yazılmalıydı, tərcüməçi yazılmalı deyildi. O da mənə nə çap olunan kitabdan bir nüsxə verdi, nə də çap olunan tərcümənin PDF-ni göndərdi. Məhkəməyə müraciət etmək üçün rüsum pulu ödəməliyəm. Maddi imkanım yol versə, inşallah məhz həmin iki müəllifin haqqımı tapdaladığını sübut edəcəm. Hələlik isə, gücüm facebookda status yazmağa çatır.

- Bildiyimə görə, uzun illərdir 2 övladınızla kirayədə yaşayırsınız, mənzillə təmin olunmağınız üçün AYB, AJB-dən dəstək istəmişiniz? Hər ikisinə üzvsünüz.

- Hər iki təşkilatın üzvüyəm. AJB-yə çoxdan üzv olmuşam. Üzvlük haqqı verməmişəm. Heç bilmirəm mənə üzvlükdən çıxarılıb-

müəllifə böyük zərbə vurmuş olur. Ola bilər həmin əsər çox yaxşı əsərdir, amma tərcümə uğurlu alınmayıb. Bu, həmin müəllifin əziyyətini puç etməkdir. Tərcüməçinin vəziyyəsi yazıçının qarşısına qoyduğu məqsədi tərcümə etdiyi dilin oxucularına çatdırmaqdır. Dil bilmək hələ yaxşı tərcüməçi olmaq deyil. Yaxud hansısa xarici dildə daha çox söz bilən şəxsin yaxşı tərcüməçi ola biləcəyini demək düz deyil. Əsl tərcüməçi sözü yerində işlətməyi bacarandır. İngilis dilində elə söz var ki, onun əlli mənası var. Azərbaycan dilindən ingilis dilinə tərcümə edərkən tərcüməçi mətndə o əlli sözdən hansını seçməyi bilməlidir.

- Tərcümələrinizə verilən qonorardan razısınızmı?

- Bu elə sualdır ki, ona nə "hə", nə də "yox" deyə bilərəm. Elə kitab var, tərcümə baxımdan asandır, elə kitab da var ki, gün ərzində uzağı 3-4 səhifə tərcümə etməyə gücüm çatır. Əlbəttə, qonorar kitabın çətinliyinə görə yox, işarə sayına görə müəyyən edilir.

- Sizcə, bir tərcüməçinin uğurlu olması üçün nə lazımdır? Mükafatlar, iş şəraiti, əməyinin qiymətləndirilməsi, bunlar öz yerində. Daha nə?

- Tərcüməçinin uğur qazanması üçün ən vacib şərt onun vicdanlı olmasıdır. Hər bir insan öz xarakterini sənətinə gətirir. Həyat-

da yalançı olan şəxs tərcüməçidirsə, gəc-tez onun tərcümələrində də onun yalançı olmağı özünü göstərəcək. Heç bir mükafat almamışam, iş şəraitim də heç vaxt ürəyimcə olmayıb. Təxminən 15 il bundan əvvəl, həftə kompüterim də olmayıb. Elə indi də normal kompüterim yoxdur, həftədə 3-4 dəfə donur, güclə açılır. İnternet klublara gedib mənə verilən mətni orada tərcümə etmişəm. Səs-küydə. Amma evdə, yaxşı şəraitdə necə tərcümə edərdimsə orada da elə tərcümə etmişəm. Bir səhifəsini 5 manata tərcümə etdiyim mətnin tərcüməsi üçün 20 manat versələr də keyfiyyət eyni olacaq. Həmişə təkrar etdiyim bir söz var: Ola bilər kiminsə nəzərində zəif tərcüməçiyəm, amma vicdanlı insanam.

- Bu vaxtacan neçə kitab tərcümə etmişiniz?

- Doğrusu, dəqiq bilmirəm. Azərbaycan dilindən ingilis dilinə neçə kitab tərcümə etdiyimi bilmirəm. Ən azı 50 kitab. Xoşladığım kitabların adını vikipediya "haqqımda" bölməsində qeyd etməmişəm. İngilis dilindən tərcümə etdiklərimin sayını tam dəqiq olmasa da bilirəm. "TEAS-PRESS" nəşriyyatı üçün 17 kitab, "Qanun" nəşriyyatı üçün 45-dən çox kitab tərcümə etmişəm. İngilis dilindən tərcümə etdiyim 150-dən çox hekayə "Kaspi" qəzetində çap olunub. O hekayələr də kitab kimi çap olunsaydı, ən azı 30 kitab olardı. Keçən il Şuşada Vaqif Poeziya günlərində iştirak edirdim. Ramiz Rövşenin oğlu Sevil Gültən olduğumu biləndə heyrləndi: "Sizin vikipediyanıza baxanda təəccübləndim, dedim ki, bu insan robotdur, bu qədər kitabları necə tərcümə edib?".

- Cavan tərcüməçilərə nə tövsiyə edərdiniz?

- Tərcümə prosesində səbirli olunlar, hər hansı sözün dəqiq mənasını tapmayınca rahat olmasınlar. Yuxarıda dediyimi bir daha təkrar edirəm: Vicdanlı olunlar!

Lalə Mehralı

Rusiyalı ekspert: "Qərbin Qarabağa müdaxilə üçün fürsəti olmadı, qatar artıq gedib"

Azərbaycanın apardığı döyüşlər uzansaydı, Qərbin fürsət pəncərəsi ola bilərdi. Ancaq 1 sutka ərzində hər şey həll olundu"

Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünün tam təmin olunmasına necə nail oldu? Əcnəbi ekspertlər nə düşünürlər? Xəzər Strateji Araşdırmalar İnstitutunun baş direktoru İqor Korotçenko "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində bu haqda fikirlərini bildirib. Müsahibəni təqdim edirik.

- **İqor Yuriyeviç, Azərbaycan buna necə nail oldu?**

- Birinci Qarabağ müharibəsindəki uğursuzluqlardan sonra ölkənin bərpasını əhatə edən bu nəticəyə qədər uzun bir yol var idi. Azərbaycan milli iqtisadiyyatın əsasını yaratmış, neft və qaz hasilatı, eləcə də karbohidrogenlərin ixracı sahəsində meqalayihələr həyata keçirmişdir. Bu, Azərbaycan Respublikasının maliyyə-iqtisadi sisteminin bütün kompleksinin inkişafını təmin etdi və dövlətin dayanıqlı olmasına imkan verdi.

Azərbaycanda dövlət quruculuğu və milli inkişafın məqsəd və vəzifələrinə optimal cavab verən səmərəli siyasi sistem qurulmuşdur. Azərbaycan silahlı qüvvələrin, hüquq-mühafizə orqanlarının və xüsusi xidmət orqanlarının bütün tərkib hissələrinin yaradılması istiqamətində səmərəli sistemli iş aparılıb. Müasir silah və hərbi texnikanın milyardlarla dollarlıq alışı həyata keçirilib. O, beynəlxalq təşkilatlarda nüfuzunu gücləndirdi, postsovet məkanının liderlərindən birinə çevrildi və Rusiya Federasiyası ilə siyasətdə, iqtisadiyyatda, hərbi-texniki əməkdaşlıqda səmərəli qarşılıqlı əlaqə qurdu. Bütün bunlar ısrarlı dövlət quruculuğu nəticəsində Azərbaycan Respublikasına işğal olunmuş ərazilərinin qaytarılması məsələsini praktiki müstəviyə qoya bildiyi həddə çatmağa imkan verdi.

Eyni zamanda, Bakı ilkin olaraq diplomatik, danışıqlar yolunu seçdi. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa, BMT Təhlükəsizlik Şurasının məlum qətnamələrinə, hüquqi bazaya əsaslanaraq, işğalçıların əlində olan 20 faiz ərazilərdən Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin çıxarılması məsələsini gündəmə gətirdi.

Lakin Azərbaycanın bütün diplomatik səylərinə baxmayaraq, Ermənistan konstruktiv müzakirələrdən və bu məsələnin həlli yollarını tapmaqdan imtina etdi. Bundan başqa, Ermənistan Azərbaycanı qarşı genişmiqyaslı silahlı təxribatlar həyata keçirdi. O, özünü toxunulmaz hiss etdi və terrorist döyüş üsullarını tətbiq etdi, Nikol Paşinyanın dövründə o, Azərbaycanın yeni ərazilərinin işğalını nəzərdə tutan "yeni ərazilər uğrunda yeni müharibə" adlı bədnam doktrinasını elan etdi.

Üç il əvvəl Ermənistan bu cür hərbi-siyasi təsir nəticəsində döyüşlərin bir həftədən çox çəkməyəcəyi ümidi ilə irimiqyaslı raket və artilleriya zərbələri ilə Azərbaycanı qorxutmağa növbəti cəhd etdi. Ərazisinin irimiqyaslı atəşə tutulmasına cavab olaraq Azərbaycan tarixə ikinci Qarabağ Müharibəsi kimi düşmüş "Dəmir yumruq" əks-hücum əməliyyatı planına başladı, işğalçı Ermənistanın ərazidə tam məğlubiyyəti və üçtərəfli bəyannamənin imzalanması şəklində diplomatik təslim olması ilə başa çatdı.

Bütün bu hadisələrdən sonra Azərbaycan ilk növbədə sülh yolu ilə

kompromis əldə etmək və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etmək üçün diplomatik, eləcə də hərbi imkanlarını daha da gücləndirdi. Diplomatik danışıqlar üçün dəfələrlə fürsətlərdən istifadə etdi. Ermənistan və separatçılar bütün bunlara Azərbaycanın təbii sərvətlərinin talan edilməsi, Qarabağda irimiqyaslı ekoloji cinayətlər, ora silahlıların və silahların gətirilməsi, terror aktları və Rusiya, Azərbaycan və Ermənistanın əldə etdiyi üçtərəfli razılaşmalara əməl edilməməsi, kənar oyunçuları prosesə sürükləmək cəhdi ilə cavab verdilər.

Azərbaycan praktiki danışıqların heç nəyə gətirib çıxarmayacağını onsuz da dərk edən, lakin ondan imtina etmədən ardıcıl olaraq öz əraziləri üzərində nəzarətin tədricən qurulması siyasətini həyata keçirdi və nəticədə Xankəndinə gedən kommunikasiya yollarına- Laçın yoluna və Ağdamdan keçən yola tam nəzarət olundu. Nəticədə separatçılar terror aktı ilə cavab verdi- erməni diversantları tərəfindən yerləşdirilmiş minlərin partlaması nəticəsində 2 mülki şəxs və 4 polis əməkdaşı həlak oldu. Nəticədə Bakı antiterror əməliyyatına başladı və onu 24 saat ərzində başa çatdırdı. Bu, Qarabağda separatçı erməni rejiminin 35 illik mövcudluğundan sonra tam süqutuna gətirib çıxardı.

Bu, təkcə Cənubi Qafqaz regionunda deyil, həm də global miqyasda əlamətdar hadisədir, çünki Azərbaycan öz problemlərini necə həll etməyin zəruriliyi nümunəsini nümayiş etdirib. Müasir tarixdə ilk dəfə olaraq 20 faizi işğal olunmuş və düşməninə global güclərin - ABŞ, Fransa və digər aparıcı Avropa dövlətlərinin kömək etdiyi bir ölkə kimi güclü iradə və qətiyyət göstərdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məntiqi siyasət təkcə ölkə deyil, həm də dünya tarixinə əlamətdar hadisə kimi düşüb. İlham Əliyev zamanımızın görkəmli siyasətçisidir. İkinci Qarabağ müharibəsində 44 gün və 24 saat müddətdə qalib gəlmək, antiterror tədbirləri ilə bağlı problemləri tamamilə həll etmək, öz ölkəsinin ərazi bütövlüyünü tamamilə bərpa etmək tarixi zəfərdir.

- **Yəni separatçılar anlayıblar ki, bu vəziyyətdə onların gedəcək yerləri yoxdur? Maraqlıdır ki, separatçı liderlərdən biri, DQR "prezidentinin" müşaviri David Babayan Azərbaycanda axtarışda olduğu üçün Azərbaycan hakimiyyətinə təslim olmaq niyyəti**

tində olduğunu bəyan edib...

- Çünki "Qarabağ"ı diqqətsiz qoymaq mümkün olmayacaq. Bu, yeni reallıqların dərk edilməsidir. Azərbaycan Qarabağ ermənilərinə reintegrasiya təklif etdi. Onların hər biri öz seçimini edir- qalmaq və yenidən integrasiya etmək və ya ərazini tərk etmək. Qalanların daha parlaq gələcəyi olacaq.

Bəli, Azərbaycan indi yaranmış müəyyən imkan pəncərəsindən yararlanıb. Aydındır ki, Azərbaycan kimi gələcəyinə cavabdeh olan dövlət istənilən hadisəni hesablayır. Və bu hesablama bir sıra amilləri nəzərə alır. Baş verənlərin hamısı kortəbii deyildi. Azərbaycan düşmənin hərəkətlərinə cavab olaraq antiterror tədbirləri həyata keçirdi.

- **Rusiya-Ermənistan münasibətlərindəki mənfi tendensiya-lar vəziyyətə necə təsir etdi?**

- Bildiyimiz kimi, Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyıb. Və əgər Ermənistan indi açıq şəkildə Qarabağda Azərbaycanla müharibəyə girsəydi, bu, onun Azərbaycan Respublikasının suveren ərazisinə qarşı təcavüz aktı olardı. Rusiya və Azərbaycan ərazi bütövlüyünə qarşılıqlı hörmətin açıq şəkildə ifadə edildiyi Müttəfiq Əməkdaşlıq Bəyannaməsi imzalayıblar.

Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin soyuması imkan vermədi ki, Rusiyadakı erməni lobbisi bütün bu onilliklər ərzində oynadığı rəzil anti-Azərbaycan kartını uğurla oynasın.

Kreml Azərbaycana qarşı güc potensialından istifadə etmək lazım olduğu barədə erməni hayqırtılarına biganə qaldı.

Tamamilə aydındır ki, Ermənistan qarşı "yumşaq güc" siyasətini iflasa uğradan, indi Rusiyanın hadisələrə hərbi müdaxiləsinə müraciət etməyə çalışanlar, Kremlin xarici və müdafiə siyasəti sahəsində mühüm qərarlar qəbul etməsinə təsir edə bilən erməni lobbiciləri öz xudbin əməlləri ilə, öz mənfəətləri üçün çalışaraq, siyasi imkanlarını dəyərdən salıblar. Aydındır ki, Ermənistan münasibətdə "yumşaq güc"ə ayrılan

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

vesaitlərin auditinin aparılması zərurəti ilə bağlı sual var.

- **İndi Azərbaycan çox səmərəli şəkildə terrorçuların həbsinə başlayıb, Vaqif Xaçatryan, Ruben Vardanyan və s... Moskva göstərdi ki, müdaxilə etməyəcək - Vardanyan uzun müddətdir ki Rusiya vətəndaşı deyil.**

- Azərbaycan beynəlxalq hüquq nöqtəyindən nəzərdən hərəkət edir, bunlar beynəlxalq terrorizmdə iştirakda ittiham olunan cinayətkarlardır. Bəziləri artıq vaxtında oradan qaçıblar. Əldə olan məlumata görə, Ruben Vardanyan iki dəfə Qarabağ ərazisini tərk etməyə cəhd edib. İlk dəfə kim olduğunu anlayanda dönüb arxaya sürdü, ikinci dəfə daha bəxti gətirmədi...

Moskva müdaxilə etməyəcək, çünki Vardanyan həqiqətən də Rusiya vətəndaşlığından imtina edib və ona görə də onun müdafiəsinə qalmaq üçün heç bir hüquqi əsas yoxdur. Amma biz indi bir sıra Rusiya media xadimlərinin kampaniyasının şahidi oluruq ki, onlar açıq-aydın onunla müəyyən maliyyə-iqtisadi əlaqələrlə bağlı idilər. Və bu gün Vardanyan haqqında fəryadlar onun vaxtilə yatırdığı vesaitlərin israfıdır.

- **Hazırda Qərb çox fəal şəkildə ermənilərin hüquqları mövzusunda təbliğ edir - Avropa İttifaqı, Fransa və digərləri onlara dəstək olmaq üçün maliyyə vəsaiti yönəldirlər. Almaniya və Kanada fəallaşır... ABŞ da Ermənistanın ərazi bütövlüyünün vacibliyi ilə bağlı özünəməxsus bəyanatlar verir... Azərbaycanın başladığı proseslərə Qərb və erməni revanşistləri müdaxilə edə biləcəkm?**

- Azərbaycanın apardığı döyüşlər uzansaydı, Qərbin fürsət pəncərəsi ola bilərdi. Ancaq 1 sutka ərzində hər şey həll olundu. Təyin olunmuş döyüş tapşırığının həllində bu il dırım sürəti və separatçıların təslim olması Qərbi Azərbaycan üzərində diplomatik rıçaqlardan istifadə etmək imkanından məhrum etdi. Bakının Qarabağ üzərində nəzarəti bərpa olunub. Və sonrakı konvulsiyalar, bədən hərəkətləri, qışqırıqlar heç bir şeyə təsir etməyəcək. Onlar Azərbaycana istənilən təzyiq baxımından illüziyalıdır. Qatar getdi.

Qərb imkan daxilində Ermənistanı istifadə edərək Azərbaycana və təbii ki, Rusiyaya qarşı təxribat fəaliyyətini davam etdirəcək. Əvvəllər olduğu kimi, çoxlu təxribatlar olacaq. Və o, bütün lazımı qərarları qəbul edəcək və bütün təxribatlara cavab verəcək ki, məsələ tamamlansın və separatçı rejimin özünün ləğvi ilə bağlı rəsmi sənədləşdirilmiş

yekun prosesi başa çatsın. Bir şey olsa, ona kömək edəcəklər. Və burada, şübhəsiz ki, hər şeyi gecikdirmək cəhdləri ola bilər. Erməni tərəfi bu cür taktikadan əvvəllər- İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra da istifadə edib. Avropa İttifaqının Azərbaycanı qarşı sanksiyalarının tətbiq olunacağı ehtimalı azdır. Ən azından Macarıstan buna imkan verməyəcək.

Düşünürəm ki, bu, Qərb digər məsələlərlə yanaşı, Gürcüstanda mövcud geosiyasi şəraitdə praqmatik və müdrik hərəkət edən İrakli Qaribaşvili hökumətini devirmək üçün vəziyyəti sarsıtmağı da sınayacaq. Unutmayaq ki, ən mühüm nəqliyyat marşrutları və boru kəmərləri Gürcüstandan keçir, Azərbaycan bu yolla Avropa İttifaqına enerji resursları verir. Gürcüstan həm də indiki vəziyyətdə Rusiyanın mühüm ticarət-iqtisadi tərəfdaşıdır. Ona görə də orada vəziyyətin sarsılması, qərb-önlü şəxslərin hakimiyyətə gəlmə potensialı mövcud çağırışıdır. Ona görə də Rusiya Gürcüstanın sabitliyində və orada rəngli inqilab ssenarisinin olmamasında maraqlıdır.

- **Dövlət Departamenti Qarabağ beynəlxalq missiyanın gəndərilməsi üzərində fəal işləyir. Və o, Rusiyanı fəal şəkildə danı-layır. Ermənistanı gedir, Bayden Paşinyana məktub çatdırır...**

- Bu, nə Rusiyanın, nə Azərbaycanın, nə İranın, nə də Türkiyənin maraqlarına uyğun deyil, çünki belə bir missiya daxili işlərə qarışmaq olardı. Bölgədə Rusiyanın sülhməramlı kontingenti var ki, o, Azərbaycan hərbiçiləri ilə əməkdaşlıqda bütün məsələləri tam həll edir. Qərbin imkanları baxımından hər şey sıfırlanıb. Azərbaycan desə ki, burada missiyalara ehtiyac yoxdur, Moskva da tamamilə həmrəy mövqə tutacaq. Rusiya sülhməramlıları indi özlərinə verilən tapşırıqları səmərəli şəkildə yerinə yetirirlər. Erməni əhalisinin təhlükəsizliyi təmin edilir.

- **Paşinyan bundan sonra necə hərəkət edəcək və Rusiya ilə münasibətlər necə olacaq?**

- İndi vəziyyətin inkişafı üçün bir çox variant var. Hesab edirəm ki, Rusiya mətbuatında Paşinyana qarşı böhtan kampaniyasına son qoyulmalıdır. Bizə Rusiya telekanallarında milli şoular lazım deyil. Paşinyan nə olursa olsun, onu devirmək mümkün olmayacaq. O, hakimiyyəti saxlayır, seçicilərin dəstəyini qazanır. Və mümkün olan yerdə onunla praqmatik münasibətlər qurmaq lazımdır. Sonda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyan o oldu. Bu isə separatçı "Qarabağ klani"nin Ermənistanı onilliklər boyu hakimiyyəti saxlaması fonunda baş verir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

